

Elektronski mjesecačnik za evropske integracije - broj 33, jun, 2008.

TEMA BROJA
Koji su izazovi pred Nacionalnim savjetom za evropske integracije

INTERVJU
prof. dr Stjepan Malović,
direktor
Centra za edukaciju novinara

ANALIZA

Da li je crnogorsko pravosuđe krenulo stazama oporavka

ODLAGANJE

Ako je za Britaniju sinonim euroskeptizam, za Francusku i Holandiju "ne" evropskom ustavu, za Bugarsku korupcija, onda bi se za Crnu Goru mogla vezati riječ "odlaganje".

Prvo je potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) odloženo zbog prevođenja na službene jezike Evropske unije (EU), zatim je izrada Nacionalnog programa za integraciju (NPI) prolungirana nekoliko mjeseci, pa je opozicija odložila formiranje Nacionalnog savjeta za evropske integracije (NSEI) zbog medusobnih čarki, a Evropska komisija (EK) otvorila stalno predstavništvo u Podgorici, naravno, nakon višemjesečnog odlaganja...

Nedavno su nam crnogorski zvaničnici potvrdili da će moći pričekati i na aplikaciju za članstvo zbog unutrašnjih problema EU.

Dobro da nijesu servirali poruku da su time učinili pametan potez jer bi Brisel mogao optužiti Podgoricu za neuspjeh referendumu u Irskoj!?

Državni vrh pomenuo je te unutrašnje probleme EU koji su, budi usput rečeno, stari koliko i ona sama, tek kada su delegacije EK, koja je boravila u Podgorici, vidjeli leda.

Kako se ni briselski činovnici nijesu pretrgli da objasne čitavu stvar ostala su, između ostalih, otvorena pitanja – da li je Gordana Đurović požurila kada je najavila da će moći aplicirati do kraja juna, da li je taj rok figurirao zbog kampanje za predsjedničke izbore ili je riječ o projektovanju dešavanja na kratkoročne staze?

Naime, na jesen sljedeće godine održavaju se parlamentarni izbori u Crnoj Gori. Samo bi teoretski postojala šansa da do tada dobijemo status kandidata, ako ni zbog čega drugog, onda zbog izbora za Evropski parlament. Kreatori domaće politike sigurno znaju da nije pametno ići u kampanju sa pitanjem zašto Brisel našoj državi još ne da to milozvučno ime. Možda je bolje da aplikacija nakupi malo prašine u foci Gordane Đurović.

Nedavno je EK uručila Vladi "Mapu puta" sa jasnim uslovima što treba učiniti da bi uživali u blagodetima bezviznog režima. Vrh nam opet, optimistično, obećava da će moći do kraja ove ili početka sljedeće godine ispuniti te uslove.

V.Z.

Crna Gora odložila aplikaciju za članstvo u EU (27. maj) – potpredsjednica Vlade Gordana Đurović saopštila da je Crna Gora za jesen odložila aplikaciju za članstvo u Evropskoj uniji (EU). Crnogorski zvaničnici objasnili da su iz EU sugerisali da sačekaju sa aplikacijom zbog unutrašnjih problema Unije.

Sa otvaranja kancelarije Delegacije EK

foto VJEST

Crna Gora dobila "Mapu puta" (28. maj) – zvaničnik Evropske komisije (EK) Pierre Mirel uručio šefu crnogorske diplomacije Milanu Roćenu tekst "Mape puta" za ukidanje viza crnogorskim građanima za zemlje EU. To je dokument kojim je EK popisala sve obaveze koje Crna Gora treba da ispunи kako bi dobila bezvizni režim sa zemljama EU. Ministar unutrašnjih poslova i javne uprave Jusuf Kalamperović ponovo izrazio nadu da bi do kraja ove ili početka sljedeće godine Brisel mogao staviti Crnu Goru na bijelu Schengen listu.

Bugarska ratifikovala SSP (30. maj) – Parlament Republike Bugarske je ratifikovao Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Crne Gore i EU. Bugarska je četvrta od 27 država članica EU koje su ratifikovale SSP. Prije nje su to uradili parlamenti Estonije, Mađarske i Slovenije.

Vlada usvojila Nacionalni program za integraciju (5. jun) – taj dokument obuhvata presjek obaveza Crne Gore prema EU u narednih pet godina, odnosno detaljan plan aktivnosti koje Vlada planira da preduzme kako bi Crna Gora bila spremna da preuzme obaveze koje proizilaze iz članstva u Uniji do kraja 2012. godine.

Austrija ratifikovala SSP (5. jun) – predsjednik Austrije Heinz Fischer potpisao SSP Crne Gore i EU nakon što su ga oba doma austrijskog parlamenta ratifikovala.

Otvorena kancelarija Delegacije Evropske komisije u Podgorici (7. jun) – visoki zvaničnik EK Michael Leigh i premijer Milo Đukanović svečano otvorili stalno predstavništvo Delegacije Evropske komisije u Podgorici, koje se nalazi u centru grada, na obali Ribnice.

Propao referendum u Irskoj (12. jun) – na referendumu u Irskoj 53.4% glasača izjasnilo se protiv Lisabonskog ugovora što je EU dovelo u stanje svojevrsne krize i otvorilo vrata za spekulacije koliko je izvjesna evropska perspektiva zapadnog Balkana. Irska je jedina članica koja se odlučila na ratifikaciju putem referendumu. Lisabonski sporazum prethodno je ratifikovalo 18 članica.

Evropski savjet traži uspješnu primjenu SSP (20. jun) – "Evropski Savjet je svjestan napretka koji je Crna Gora postigla i ohrabruje tu državu da se ubudiće fokusira na jačanje administrativnih kapaciteta, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i konsolidovanje institucija", navodi se u zaključcima nakon sastanka Savjeta u Briselu. "Kako bi dostigle sljedeće faze u odnosima sa EU, Albanija i Crna Gora moraju da uspostave uvjerljive dokaze o uspješnoj primjeni SSP-a", zaključak je Savjeta.

Solana razgovarao sa Đukanovićem (22. jun) – nakon sastanka u Briselu sa visokim predstavnikom EU Javierom Solanom, crnogorski premijer Milo Đukanović kazao da je Podgorica spremna da ispunji obaveze iz "Mape puta" i do kraja godine apli- cira za status kandidata u EU.

Piše: Graham Avery

POGLEĐAČ

Evropa i Balkan: Što nam je činiti?

Evropska unija (EU) mora pokazati da umije biti odlučna i efikasna u odnosima sa zapadnim Balkanom jer je upravo ovaj region test njenog kredibiliteta na međunarodnoj sceni. Region Balkana je kroz istoriju predstavljao stjecište različitih kultura: istočnog i zapadnog Rimskog

Napredak na Balkanu je test kredibiliteta EU na međunarodnoj sceni. S obzirom na trenutnu zbrku oko Ugovora iz Lisabona, EU mora da pokaže da je sposobna da djeluje efikasno u bar jednom od političkih domena. Ako ne može da uspije na Balkanu, u sopstvenom dvorištu, ne možemo očekivati ni da bude doživljena ozbiljno na široj međunarodnoj sceni

carstva, pravoslavne i katoličke vjere, kao i hrišćanstva i islama. Oduvijek je bio omiljena meta osvajača: Slovena, Turaka, Austrijanaca i mnogih drugih. To dvostruko nasljeđe sukoba kultura i strane dominacije predstavlja ogroman izazov za EU. Može li ta nadaleko hvaljena "transformativna sila" donijeti mir, prosperitet i stabilnost Balkanu?

Evropska unija je 2003. godine obećala ovim zemljama članstvo. Okružene sa svih strana članicama EU, poput "enklave" u srcu Unije, ove su zemlje sljedeće na listi evropskih proširenja.

Pitanje je, ipak, da li će obećanje članstva, koje je tako dobro djelovalo u centralnoj Evropi biti jednakо efikasno i na Balkanu? Zašto političari oključuju da sproveđu neophodne reforme, uprkos proevropskoj retorici? Što ako demokratski izabrane vlade izgube vjeru u "evropski projekat"? Da li je pravi model za ovaj region proširenje ili protektorat?

Nakon ratova koji su pratili raspad bivše Jugoslavije, ključni prioritet EU i čitave međunarodne zajednice na ovom prostoru je spriječavanje daljih sukoba kroz nametnute reforme i manje ili više direktno upravljanje državom u Bosni i

Hercegovini i na Kosovu. Sada je neophodno naći načina da protektorati prestanu biti protektorati i oseposobe se da budu ravnopravne članice EU.

Srbija bi mogla brzo napredovati ka članstvu. Posljedice događaja na Kosovu su, međutim, dovele su do toga da

određen broj građana Srbije gleda na "evropsku perspektivu" kao na nešto što je suprotno njihovim nacionalnim interesima. Gledano sa strane, mogućnosti da Srbija napreduje van EU su vrlo ograničene, ali građanima Srbije treba dati vremena da sami odluče.

U međuvremenu, EU mora imati strpljenja sa vlastima u Beogradu, ali im ne smije ni popuštati: na Srbiju se

EU mora stvoriti direktni kontakt sa građanima i civilnim društvom, makar to značilo i zaobilazeњe zvaničnih političkih struktura

odnose isti kriterijumi kao i na ostale zemlje Balkana, bez neopravdanih ustupaka. Ne smije se dozvoliti ni da problemi u jednoj zemlji zaustave druge na njihovom putu ka EU.

Zato treba razraditi politiku preciznih i blagovremenih podsticaja: mogućnost putovanja u inostranstvo je veoma važna mlađim generacijama i poslovnim ljudima. Zato je liberalizacija viznih režima jedna od glavnih "šargarepa" za građane Balkana. Vizna ograničenja treba ukinuti čim neka država ispuni sve uslove. EU mora stvoriti direktni kontakt sa građanima i civilnim društvom, makar to značilo i zaobilazeњe zvaničnih političkih struktura.

Zemlje regiona koje to još nijesu učinile bi trebale početi pripreme zahtjeva za članstvo što je prije moguće. Zatim bi trebale uslijediti procedure tzv. "screening-a", tokom kojih nacionalni stručnjaci i zvaničnici i predstavnici Evropske komisije analiziraju usklađenost pravila i politika određene zemlje sa EU. Prethodna iskustva su pokazala da je ovo vanredno efikasan proces učenja koji održava motivisanost nacionalnih administracija na visokom nivou.

Prije no što potpiše prvi sporazum o pristupanju (najvjerojatnije sa Hrvatskom), EU bi sama morala da definiše opšti okvir institucionalnih promjena neophodnih da bi Unija bila u stanju da apsorbuje sve zemlje Balkana. To podrazumijeva određivanje broja glasova u Savjetu, mesta u Evropskom parlamentu itd. Time bi perspektiva članstva postala znatno realnija i opljivija.

Napredak na Balkanu je test kredibiliteta EU na međunarodnoj sceni. S

obzirom na trenutnu zbrku oko Ugovora iz Lisabona, EU mora da pokaže da je sposobna da djeluje efikasno i odlučno u bar jednom od prioritetnih političkih domena. Ako EU ne može da uspije na Balkanu, u sopstvenom dvorištu, ne možemo očekivati ni da bude doživljena ozbiljno na široj međunarodnoj sceni.

Autor je predsjednik radne grupe Centra za evropske politike (EPC) koja je uradila izvještaj o odnosima EU i zapadnog Balkana pod naslovom: "Balkan u Evropi: karantin ili transformacija?" Ovaj tekst je rezime zaključaka tog izvještaja

KOLIKO JE CRNA GORA DALEKO OD EVROPSKIH STANDARDA IZ OBLASTI
BEZBIJEDNOSTI I ZAŠTITE NA RADU

Piše: Danilo Mihajlović

Odluka o formiranju Nacionalnog savjeta za evropske integracije (NSEI) usvojena je u polupraznoj sali Skupštine Crne Gore, kao posljednja tačka dnevnog reda i bez prisustva većeg dijela opozicije.

Gotovo četiri mjeseca od tada, opozicije opet nema, a Savjet još nije formiran jer oni nijesu dostavili kompletan spisak imena kandidata za članove tog tijela.

U međuvremenu, javnost se zabavljala opozicionim prepirkama kome bi trebalo da pripadne predsjedničko mjesto, dok su oni istovremeno i konstantno upozoravali da u Vladi sjede antievropljani.

Iako se ne mogu dogоворити ko

Na tapetu antievropski lobi

bi od njih dvojice trebalo da bude predsjednik NSEI, jedina dva kandidata za tu funkciju **Srđan Milić** i **Nebojša Medojević** slažu se da je antievropski lobi u Crnoj Gori veoma jak i da će borba protiv njega biti preteška.

Zajedničko mišljenje nemaju ni kod prognoziranja koliko Savjet stvarno može uraditi na približavanju Crne Gore Evropskoj uniji. Milić, šef Socijalističke narodne partije (SNP), ocjenjuje da će se upravo kroz funkcionisanje tog tijela pokazati ko koliko zna i umije da radi, dok Medojević, lider Pokreta za promjene (PzP), tvrdi da će učinak Savjeta zavisiti od volje Demokratske partije socijalista (DPS).

No, oba opozicionara obe-

ćavaju da će učiniti sve kako bi "prekratili" put Crne Gore ka klubu dvadesetsedmorice.

"Konture koje NSEI već dobija, predlaganjem ljudi, ne samo iz političkog, nego i iz javnog života, govore u prilog našim nadama da će to tijelo biti značajan faktor sveukupnog evropskog puta Crne Gore", kazao je Milić za *Evropski puls*.

On tvrdi da se njegov optimizam zasniva na ogromnoj većini građana koji stvarno žele promjenu sistema vrijednosti, ali i na "ljudima u sistemu koji hoće da mijenjaju nešto".

"Znam da postoje ljudi u sistemu koji hoće da osjetite da su im leđa sigurna, kako bi mogli da krenu u obračun sa onima koji koče Crnu Goru. Mi još ne znamo koliko je jak antievropski lobi, jer nijesmo ušli u obračun sa njim. Prilika za obračun sa antievropskim lobijem je upravo priča o NSEI. To nije priča o smjeni DPS-a i Socijaldemokratske partije (SDP), već o promjeni sistema vrijednosti. Ne trebaju nam kozmetičke promjene. Zato će se upravo u Savjetu vidjeti hoćete li i da li znate da radite. Vidjeće se da li ste spremni da radite za ono što je interes svih građana", rekao je Milić, dodajući da bi javnost mogla biti veoma iznenadena kad čuje ko je sve u priči o antievropskom lobiju.

On je pozvao državne institucije da, prije svega, pokažu ozbiljnost povodom inicijative

ČARKI BILO I U HRVATSKOJ

Crnogorski odbor formiran je na osnovu ideje iz susjedne Hrvatske, gdje je Nacionalni odbor za praćenje pregovora sa EU formiran 2004. godine.

Prilikom posljednjeg izbora predsjednika hrvatskog Savjeta nije bio ništa tiše nego što je kod nas. Predsjednik najjače opozicione partije Socijaldemokratske partije (SDP) **Zoran Milanović** tada je izgubio trku sa koleginicom iz takođe opozicione Hrvatske narodne stranke (HNS) **Vesnom Pusić**.

Nacionalni odbor za praćenje pregovora Hrvatske sa EU posebno je radno tijelo hrvatskoga Sabora koje nadgleda i ocjenjuje tok pregovora, daje mišljenje i smjernice u ime Sabora o pripremljenim pregovaračkim pozicijama, razmatra informacije o pregovaračkom procesu, razmatra i daje mišljenja o pitanjima koja će se otvarati tokom pregovora, razmatra i ocjenjuje pregovaračko djelovanje pojedinih članova pregovaračkoga tima te prema potrebi daje mišljenje o usaglašavanju hrvatskog zakonodavstva s propisima EU.

Nacionalni odbor preko predsjednika održava redovne konsultacije i razmjenjuje informacije s predsjednikom Hrvatske, premijerom i predsjednikom Sabora, te sa šefom misije u Briselu i glavnim pregovaračem.

Odbor se sastoji od poslanika hrvatskoga Sabora, predstavnika predsjednika Hrvatske, Hrvatske akademije nauka, Unije poslodavaca i sindikata.

foto VIESTI

Srđan Milić

foto VIESTI

Nebojša Medojević

predsjednika Francuske **Nicolas Sarkozy**-ija o formiranju Mediteranske unije.

"Mislim da ljetnji period u potpunosti treba da posvetimo toj inicijativi i da tu ideju u potpunosti podržimo. Kroz priču o regionalnoj saradnji afirmisali bismo poziciju Crne Gore", rekao je prvi čovjek SNP-a.

Milić je dodao da bi za crnogorsku priču o EU itekako bilo važno kada bi i predsjednik spoljnopoličkog odbora Miodrag Vuković organizovao sastanak sa parlamentarcima, premijerom i predsjednikom države, a na kojem bi šef diplomatičke **Milan Ročen** predstavio nacionalne stavove koje će zastupati u junu u Francuskoj, a tokom sastanka lidera zemalja EU.

Medojević ističe da će prva i prava uloga Savjeta biti da građanima predstavi da je sudbina i budućnost Crne Gore ipak važnija od "kratkoročnih interesa nekolicine korumpiranih kriminalaca".

On u razgovoru za *Evropski puls* tvrdi da će učinak NSEI prevašodno zavisiti od političke volje vladajuće većine i predstavnika

institucija "koje kontroliše DPS, a

"Ali, ja ću kao predsjednik tog Savjeta sigurno učiniti dodatne

ČLANOVI SAVJETA

Prema odluci Skupštine, sastav Savjeta čine predsjednik i zamjenik, koji se biraju iz reda poslanika opozicije i vlasti, šest članova iz reda parlamentarne opozicije, predsjednik i potpredsjednik spoljnopoličkog Odbora, predsjednici stalnih odbora Skupštine, po jedan član kojeg određuje predsjednik Crne Gore, Univerzitet, CANU, Sudski i Tužilački savjet, te po dva člana koja određuju NVO koje se bave pitanjima evropskih integracija i primjenom SSP i Socijalni savjet.

Tako će u NSEI sjedjeti predsjednik i potpredsjednik Odbora za međunarodne odnose **Miodrag Vuković** i **Branko Radulović**, te predsjednici skupštinskih odbora za ustavna pitanja **Miodrag Iličković**, politički sistem **Džavid Šabović**, bezbjednost i odbranu **Dragan Kujović**, ljudska prava **Koča Pavlović**, za rodnu ravnopravnost **Ljubica-Beba Džaković**, turizam **Božidar Vuksanović**, nauku i prosvjetu **Niko Martinović**, za zdravstvo **Hajran Kalač**, te predsjednik Administrativnog odbora **Radivoje Nikčević**.

Predsjednik Crne Gore odredio je **Ivana Lekovića**, CANU **Momira Đurovića**, Sudski savjet **Vesnu Medeniku**, a Tužilački **Ranku Čarapić**.

Poslanici vladajuće koalicije neće odlučivati samo ko će biti predsjednik NSEI, već i oko kandidata iz NVO sektora i Univerziteta.

Državni Univerzitet je za člana NSEI predložio **Srđana Darmanovića**, a Fakultet za državne i evropske studije **Sonju Bjeletić**.

Najviše kandidata je iz nevladinih organizacija i to **Momčilo Radulović**, **Boris Raonić**, **Tijana Marković**, **Kerim Međedović** i **Mihailo Marković**.

SNP je za člana NSEI kandidovala **Predraga Bulatovića**, Narodna stranka (NS) **Predraga Popovića**, a PzP **Srđu Brajovića**.

Bošnjačka stranka (BS) dostavila je Administrativnom odboru prijedlog da se kao član tog tijela imenuje **Hazbija Kalač**. Srpska narodna stranka (SNS) još nije dostavila svoj prijedlog, a predstavnici SNP-a i PzP-a nedavno su se složili da bi jedno mjesto trebalo da pripadne Demokratskom savezu u Crnoj Gori (DSCG).

BIĆE DOBRO AKO SKINU PARTIJSKE MANTILE

Generalni sekretar Evropskog pokreta u Crnoj Gori **Momčilo Radulović** ocijenio je da NSEI neće moći uspješno da radi ako politički predstavnici Savjeta "ne skinu partijske mantile".

"Savjet je najbolje mjesto za konsenzus oko evropskih integracija, ali i drugih bitnih procesa i za njegov uspješan rad najveća odgovornost je na političkim predstavnicima. Da bi on dobro radio bitan je, kako unutaropozicioni, tako i konsenzus između opozicije i vlasti", rekao je Radulović za *Evropski puls*.

Upitan gdje vidi svoju ulogu ako bude izabran za člana Savjeta, Radulović je naveo da će se fokusirati na promociju svega onog čime se bave NVO, u čijem opsegu su evropske integracije.

"A sve ono što rade podiže rejting Crne Gore u evropskim strukturama. Takođe, daću maksimalan doprinos postizanju konsenzusa između opozicije i vlasti u Savjetu. Trudiću se i da ukažem na potrebu stvaranja snažnog komunikacionog i akcionog sistema za koherentno djelovanje svih segmenta društva. Pokušaću i da svoje međunarodne kontakte stavim u funkciju što boljeg rada Savjeta", rekao je Radulović.

napore da podržimo proevropske snage u crnogorskoj Vladi i da se izborimo protiv antievropskog lobija. To znači da će prva uloga Savjeta, u ovoj fazi pridruživanja, biti da iskaže jasnu političku volju da je u Crnoj Gori većinsko rasploženje da budemo članica EU", rekao je Medojević.

On ocjenjuje da će Savjet moći da radi na ostvarivanju konsenzusa u Crnoj Gori, vezano za mjere i politike koje treba konkretno primijeniti da bi se ubrzao crnogorski put ka EU.

"To neće biti lako, jer sigurno

da antievropski lobi ima uporište u vrhu crnogorske Vlade i djelovima korumpiranih sistema, koji su vezani sa organizovanim kriminalom. Oni će učiniti sve da zastave reforme koje se od nas traže", rekao je on.

Lider PzP-a pozvao je nedavno vlast da se uzdrži od glasanja kada se bude birao predsjednik NSEI, što su iz SDP-a načelno prihvatali, ali i najavili da neće vječno čekati opozicione prijedloge.

Medojević je rekao da za njega to mjesto ne predstavlja

Momčilo Radulović

nikakav marketing, već da se radi o veoma rizičnoj funkciji.

On je ponovio da ne razumije zašto Milić insistira da bude predsjednik, kada "iza mene stoji dvije trećine predstavnika opozicije".

"Što se mene lično tiče, to nije nikakav politički marketing, nego veoma rizično političko mjesto. Činjenica je da će određeni kriminalni krugovi učiniti sve da Crna Gora u ovoj fazi pridruživanja ne napravi nikakav značajniji korak. Radi se o određenoj političkoj borbi koja za sobom nosi veliki rizik i pretpostavljam da će se i sam (Milo) Đukanović, ako krene u akciju čišćenja Crne Gore od kriminala, suočiti sa opasnim rizicima po njega i po njegovo okruženje. Zato mjesto predsjednika NSEI nije nikakav politički marketing, nego najodgovornije i trenutno najopasnije mjesto koje neko može da pokrije", ocijenio je on.

Medojević je naglasio da bi kao predsjednik Savjeta konačno "raščistio" sa pitanjem hoće li Vlada evropske integracije, što mora i da li smije to da uradi.

"Ako Vlada ne može to da uradi, onda treba da konstatujemo da je u Crnoj Gori nekolicina ljudi iz podzemlja jača od zvanične Vlade i da čekamo da neko iz međunarodne zajednice izvrši prisilak da se te reforme dese", rekao je on.

Iz DPS-a su saopštili da ta partija još nije odlučila da će na Skupštini glasati za sastav NSEI bez kandidata opozicije, te da su šanse "pola-pola".

Odlukom o osnivanju, predviđeno je da NSEI radi kao savjetodavno tijelo i doprinosi boljoj koordinaciji i nadgledanju primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i praćenju pregovora o pristupanju Crne Gore EU.

DA LI JE CRNOGORSKO PRAVOSUĐE KRENULO STAZAMA OPORAVKA

Piše: Neđeljko Rudović

Interesantan slijed događaja desio se ovog juna: prvo je zvaničnik Evropske komisije **Michael Leigh** u Podgorici poslao upozorenje crnogorskim zvaničnicima da je pravosuđe jedna od naslabijih tačaka potencijalne kandidatkinje za članstvo u EU, onda je tri dana kasnije premijer **Milo Đukanović** najavio da će uslijediti prve presude za korupciju, da bi poslije deset dana jedan od kontroverznih sudija Višeg suda u Podgorici **Radovan Mandić** podnio ostavku. Navodno, nakon što je saznao da je predsjednica Vrhovnog suda **Vesna Medenica** odlučila da predloži njegovo razrješenje.

Na prvi pogled dobri signali za Crnu Goru, koju na zapadu često opisuju kao "malu kriminogenu državu" u kojoj se korupcija shvata kao "normalan dio svakodnevice". Ono što, međutim, ostaje i zašto i dalje bolno ukazuje na to

Postoji li u Crnoj Gori podjela na zakonodavnu, izvršnu i sudsку vlast? Formalno, da. Suštinski, suviše je indicija koje neumoljivo pokazuju da je ovdje ipak sva vlast skoncentrisana u rukama onog najmoćnijeg – premijera

koliko je Crna Gora pravno neizgrađena država sa institucijama koje se samo tako zovu, a koje su faktički podređene jednom centru moći okupljenom oko svemoćnog premijera, podmuklo prijeti da Crna Gora ne uspije da se otrgne od statusa "zarobljenog društva".

Na primjer, odakle premijer može da zna da će "uskoro da uslijede presude za korupciju"? Otuda što mu je to saopštila predsjednica Vrhovnog suda! Đukanović ne krije da je važnu vijest objavio na svojoj konferenciji za medije nakon što je to čuo od Medenice.

Saopšto je to kao najnormalniju stvar, kao da je sasvim prirodno da šef najviše sudske instance podnosi raporte premijeru o tome što planira da uradi.

Trule daske sistema!?

Postoji li u Crnoj Gori podjela na zakonodavnu, izvršnu i sudsку vlast? Formalno, da. Suštinski, suviše je indicija koje neumoljivo pokazuju da je ovdje ipak sva vlast skoncentrisana u rukama onog najmoćnijeg – premijera.

Jer, u Crnoj Gori 21. vijeka još nije moguće postati predsjednik Vrhovnog suda ako nijeste odani saveznik partije na vlasti. Čak i ako se pogleda procedura izbora – bira ga većina u Skupštini. Zatim predsjednik Vrhovnog suda pred-

Tačno je da nigdje nije idealno, ali ono što zabrinjava u crnogorskem slučaju je činjenica da većina nosioca najvažnijih javnih ovlašćenja zavise od premijera na razne načine – ili su tamo samo zato što je to njegova volja ili mu se dive ili ga se plaše

sjedava Sudskim savjetom i ima presudnu riječ prilikom izbora ili razrješenja ostalih sudija. Tačno je da i u nekim zapadnim demokratijama predsjednik ima odlučujuću riječ ko će biti u Vrhovnom sudu. Ali je tačno i da su te sudije sudili predsjednikovim bliskim ljudima. U Crnoj Gori se to nikada nije desilo.

Postoji li u Crnoj Gori podjela na zakonodavnu, izvršnu i sudsку vlast? Formalno, da. Suštinski, suviše je indicija koje neumoljivo pokazuju da je ovdje ipak sva vlast skoncentrisana u rukama onog najmoćnijeg – premijera

Garnitura na vlasti svugdje se teško odriče viška moći – to se u Crnoj Gori, između ostalog, ogleda i u tome što Vladina stambena komisija i dalje odlučuje o tome koji će sudija dobiti stan! I kako onda, kada sudije žive sa tim opterećenjem i skromnom platom koju im opet odreduje Vlada, očekivati od njih da sude nepristrasno ako moraju da brinu o najosnovnijim egzistencijalnim pitanjima.

Ovdje se opet dolazi do onog najbazičnijeg principa kada je u pitanju uspostavljanje pravne države i jačanje institucija – političke volje. Da li uopšte ima volje kod crnogorskih čelnika da od skoro obnovljene nezavisne države naprave moderno građansko društvo u

kojem se zna red? Dio javnosti u Crnoj Gori o tome ili ne razmišlja ili je već odavno ubijeden da to ovdje ne stane. Dio onih koji podržavaju vlast možda i vjeruju u to, mada bi prije moglo biti da ih sasvim drugi motivi vode kada uđu na glasačka mjesta.

Ako pitate premijera, on nema dilemu: "Ima određenih slabosti, ali su one plod nepotpune spremnosti javnosti, institucija i službenika da se odmah suoči sa novinama. To, naravno, ne

umanjuje slabosti... Nema idealnih država i pravnih sistema".

Tačno je da nigdje nije idealno, ali ono što zabrinjava u crnogorskem slučaju je činjenica da većina nosioca najvažnijih javnih ovlašćenja zavise od premijera na razne načine – ili su tamo samo zato što je to njegova volja ili mu se dive ili ga se plaše. Zato se, moguće, ne dešava da policija, tužioc i sudije počnu da se bave ljudima bliskim Đukanoviću, a imali su itekako povoda za tako nešto. Sistem se drži zato što ga kontroliše jedan čovjek. Ali, što će se desiti kada on to više ne bude htio ili ne bude u stanju? Da li se takav sistem može samoodržati bez velikih lomova i međuklanovskih obračuna sa ko zna kakvim posljedicama?

Neki crnogorski intelektualci imaju sljedeću teoriju – za ovaj stepen razvoja crnogorskog društva možda bi najbolje bilo kada bi Crna Gora bila "prosvećena dikatutura" u kojoj bi Đukanović donio dekret da se sistem pročisti i da uvede vladavinu prava. Jer, po njima, samo je on dovoljno snažan da to uradi s obzirom na svoju harizmu i uticaj na bližu i širu okolinu.

Ko zna, možda bi premijer i bio spreman da se toliko žrtvuje za svoju zemlju. Za sada je to iluzija, iako će neki možda konstatovati da je krenulo vrijeme zamjene "trulih dasaka" u sistemu.

DIREKTOR CENTRA ZA EDUKACIJU NOVINARA PROFESOR DR STJEPAN MALOVIĆ

Naši mediji kaskaju za standardima EU, čak i kada su njihovi vlasnici korporacije iz srca Evrope

Direktor Međunarodnog centra za edukaciju novinara (ICEJ) profesor dr Stjepan Malović ocijenio je da država mora omogućiti okruženje u kojem uloga novinara i medija mora biti jasno definisana i u kojem se "manipulacije svode na ekscese, a ne na pravilo ponašanja".

Malović, koji je redovni profesor novinarstva na Univerzitetu u Dubrovniku i vanredni profesor na Fakultetu političkih nauka u Podgorici, u razgovoru za *Evropski puls* kaže da mu je teško meritorno ocijeniti medijsku scenu u Crnoj Gori jer je ne prati kontinuirano i cjelovito.

"To je uglavnom parcijalno, za vrijeme kratkotrajnih boravaka u Podgorici. No, uočavam nezadovoljstvo među novinarima i želju da im se omogući veća nezavisnost i više slobode, a manje uticaja vlasnika, te raznih centara moći koji danas manipulišu medijima uopšte, pa tako i crnogorskim", rekao je Malović koji je takođe bio angažovan kao vanredni profesor na Univerzitetu u Beču i kao redovni profesor na Sveučilištu u Zagrebu.

Upitan kako unaprijediti profesionalnost u crnogorskim medijima, Malović kaže da "recepta nema, kao što ga nema ni za Hrvatsku ili neku drugu zemlju u tranziciji, gdje mediji pokušavaju ojačati svoju ulogu".

"Profesionalnost je uslovljena

obrazovanjem novinara, ali i uslovi-ma u kojima novinar djeluje. Nije dovoljno da novinari žele i hoće biti profesionalniji. Država mora omogućiti takvo okruženje u kojem se položaj medija i uloga novinara jasno definije i gdje se manipulacije svode na ekscese, a ne na pravilo po-našanja", rekao je Malović.

• Koji su to evropski standardi u novinarstvu?

Evropski standardi ujedno su i svjetski novinarski standardi. Mogu se svesti na model zapadnog novinarstva u kojem se poštuju slobode novinarstva, nezavisnost novinara i uredivačke politike, kao i neki temeljni standardi u izvještavanju poput istinitosti, tačnosti, poštenja,

Normalno bi bilo za očekivati da će naši mediji, čiji su vlasnici locirani u središtu EU, primjenjivati najbolje svjetske standarde. Ali, umjesto toga, oni nam nameću novinarstvo najniže razine. Kako onda vjerovati da će nam u EU biti bolje? Gledamo li što nam rade WAZ, Stirya, Murdoch, RTL i ostale korporacije, onda poželimo dobre stare komitete i agitprop. No, to je privid kojeg moramo prevladati. Ne smijemo korporacijama dozvoliti da se ponašaju kao da su na "divljem zapadu". Domaći zakoni moraju ograničiti tržišno divljanje, spriječiti koncentraciju vlasništva, zaštititi nezavisnost novinara

uravnoteženosti i nepristranosti.

EU u pogledu medija, a tako i prema drugim djelatnostima, ne propisuje do u detalja kako se treba ponašati. EU određuje neku zajedničku politiku prema audiovizuelnim

Stjepan Malović

medijima, oglašavanju, uticaju vla-sništva na uredivačku politiku, po-štovanje manjina, interkulturalizam i slično.

• Da li bi izdvojili neke medije u EU ili državama zapadnog Balkana koji predstavljaju primjer profesionalnog novinarstva vezano za evropske integracije?

Mi kaskamo za tim standardima ili ih ne preuzimamo u dovoljnoj mjeri, čak i kada su nam vlasnici medija velike evropske korporacije.

Što se evropskih integracija tiče, svako ima svoje interesne i svoja gledišta, koja se odražavaju i na lokalne medije.

• Koliko medijska koncentracija može biti ograničavajući faktor za

demokratizaciju i uspješne inte-gracije?

Koncentracija medijskog vla-sništva je svjetska pojava. Mi nijesmo izuzetak, već smo došli na red da nas kupuju velike korporacije. Korpo-

rativno novinarstvo drastično utiče na medije i novinare. Ono mijenja u potpunosti sva naša shvatanja, pa čak i ideale. Sve je podređeno poslovnim rezultatima, koliko god menadžeri korporacija to negirali. Ukidaju se dopisništva, smanjuje broj novinara, traži se samo ono što prodaje novine i privlači gledaoc ili slušaoc. Kvalitetno novinarstvo je u uzmaku svugdje, ne samo na prostorima naše regije. Ako jedan *Le Monde* ima problema, kako ih neće imati *Pobjeda* ili *Vjesnik*.

Paradoksalno je da su vlasnici medija locirani u središtu EU. Normalno bi bilo očekivati da će oni primjenivati najbolje svjetske standarde. Ali ne, umjesto toga oni nam nameću novinarstvo najniže razine. Kako onda vjerovati da će nam u EU biti bolje? Gledamo li što nam rade WAZ, Stirya, Murdoch, RTL i ostale korporacije, onda poželimo dobre stare komitete i agitprop. No, to je privid kojeg moramo prevladati. Ne smijemo korporacijama dozvoliti da se ponašaju kao da su na "divljem zapadu". Domaći zakoni moraju ograničiti tržišno divljanje, spriječiti koncentraciju vlasništva, zaštititi nezavisnost novinara.

- Koji su, prema Vašem mišljenju, glavni nedostaci i problemi sa kojima se suočavaju mediji sa prostora zapadnog Balkana prilikom bavljenja evropskim integracijama?

Imam utisak da je u našim kra-

Dvije trećine građana Hrvatske, ali i EU zemalja, nezadovoljno je kako mediji izvještavaju o EU. Nije čudno da u Hrvatskoj euroskepticizam raste i prije nego što se donose suštinske odluke u vezi sa pristupanjem. O EU se izvještava uglavnom u spoljno-političkim rubrikama ili specijaliziranim rubrikama i izdanjima, a još uvijek nijesu prodrle u sve novinske sadržaje. To se može promijeniti tek kada novinari budu osposobljeni da znaju što je EU i kakva nam može biti budućnost u EU

jevima integracija u Evropu još uvijek prihvaćena s figom u džepu. Znate ono, mi ćemo ispuniti što tražite, ali nemojte nas gnjaviti, pa znamo mi bolje što nam je činiti. Kao da se ne radi o stvarnom opredijeljenju i kao da od toga ne zavisi naša budućnost. Ilustracije radi, pitajte nekoga na ulici što misli kako će živjeti jednog dana kada pristupimo EU. Hoće li mu plata biti veća, a posao manji? Ili, zna li koliko će raditi i pod kojim uslovima, te kolike će biti cijene, hoće li biti nekih ograničenja, hoće li se moći zaposliti bez problema u Berlinu...

Naši mediji se ne bave životnim pitanjima EU integracija, već se zadovoljavaju protokolarnim praćenjem naših i EU diplomata i političara, koji putuju sa sastanka na sastanak, drže konferencije za novinare, šalju raznorazna saopštenja... Sve je to običnom čovjeku daleko i ne vjeruje im baš previše, jer ima ugrađenu sumnjičavost prema političkim igrama, te prepoznaje sve prazne govore i nerealna obećanja.

Dvije trećine građana Hrvatske, ali i EU zemalja, nezadovoljno je

kako mediji izvještavaju o EU. Nije čudno da u Hrvatskoj euroskepticizam raste i prije nego što se donose suštinske odluke u vezi sa pristupanjem. O EU se izvještava uglavnom u spoljno-političkim rubrikama ili specijaliziranim rubrikama i izdanjima, a još uvijek nijesu prodrle u sve novinske sadržaje.

To se može promijeniti tek kada novinari budu osposobljeni da znaju što je EU i kakva nam može biti budućnost u EU.

- Novinari u Crnoj Gori koji se bave integracijama suočeni su sa problemom da nemaju drugu stranu. Vlada, sve uticajnije stranke, te NVO sektor i intelektualci ukazuju samo na prednosti ulaska u EU, iako je činjenica da Unija nije raj. Dilema koja se nameće je kako izbjegi zamku da umjesto objektivnog, postanete propagandistički novinar ili medij?

Nažalost, to je slučaj u svim zemljama koje su u pristupnoj ili predpristupnoj fazi. U Hrvatskoj nijedna stranka koja je otvoreno bila protiv EU nije prošla na izborima. Niko nije više tako glup pa da otvoreno bude protiv. Ali, kada se taj naoko jedinstveni front malo razgrne, onda se vide razlike.

Osnovno pitanje koje novinari moraju postaviti je želimo li mi u EU zbog sebe i zbog naših vlastitih interesa ili prihvatom li tamo neku opštu političku liniju. Ako je to iz našeg vlastitog interesa, a tako bi trebalo biti, onda ima mnogo pitanja na koja treba odgovoriti i naći će se i ona druga strana.

V. ŽUGIĆ

PROMIJENIĆE SE STVARI I NA JAVNOM SERVISU

- Evropska komisija i mnoge međunarodne organizacije ocjenjuju da je javni servis RTCG u Crnoj Gori naklonjen vladajućim strukturama. Koji je najbolji model funkcionisanja javnih sevisa?

Javni servis pripada javnosti, a ne stranci na vlasti. No, u svim zemljama u tranziciji javnost je slaba a stranke na vlasti jake, pa onda nemamo ni pravog javnog servisa. To se može promijeniti samo postupno, jačanjem javnosti, civilnog društva, potrebom intelektualaca da se bore za ideje i demokratizacijom u kojoj će se poštovati nezavisnost novinara.

Unija vadi loptu iz mreže

Piše: Brano Mandić

Misli globalno

Evropsko prvenstvo u fudbalu definitivno je pobeda vizuelnog i televizije kao više realnosti koja nam pruža šansu da vidimo sve ono što hiljade fanatika na terenu ne mogu. Stotine kamara hvataju i najsitnije detalje, pop artovski koncipirani novinarski izvještaji šareniku navijačkog karnevala traže rubnu oblast, melodramu, tragediju, krupne planove, a sve to da bi kakva domaćica iz Ševeningen-a ili Kolašina shvatila da se nešto zanimljivo i važno događa oko lopte.

I, tako se stiglo do četvrtfinala, a kamera još nije krupno kadrirala zastavu Evropske unije, kojoj očigledno nije mjesto u agon-nacionalnom transu najboljih i njihovih tifoza.

To što je za fudbalskog prvenstva propao referendum u Irskoj može da se tumači i kao odmazda ponosnih ostrvljana što njihova momčad nije u završnici jednog takmičenja. Bez šale, Lisabonski ugovor, kao i svaki drugi kompromis, ne ledi krv u žilama. On je dijete jednog ranijeg poraza, ad hoc rješenje, plan B – i kao takav, dokument bez političkog i erotskog naboja, nedovoljno prijemčiv za mase koje žele veliku naraciju obećanog puta.

Koncept Evropske unije nikako da se izmigolji iz zagrljaja političkog inži-

nom planu počele da se ruše njihove filozofske i političke konstrukcije iz sedamdesetih.

Poznata je stvar – Evropa se ujedinjavala uvijek kada bi se na starom

Osim toga, medijski izvještaji o zemljotresima u Kini, ili izbornoj utakmici jednog afroamerikaca upućuju na "posljedne vrijeme", na slutnju kijameta i revolucionarnih prevrata kakav

I tako se stiglo do četvrtfinala evropskog prvenstva u fudbalu, a kamera još nije krupno kadrirala zastavu Evropske unije, kojoj očigledno nije mjesto u agon-nacionalnom transu najboljih i njihovih tifoza. To što je za fudbalskog prvenstva propao referendum u Irskoj može da se tumači i kao odmazda ponosnih ostrvljana što njihova momčad nije u završnici jednog takmičenja

kontinentu trebalo braniti od nacionalnog secesionizma, u prethodnom vijeku njemačkog. Danas se treba braniti od secesionizma jedne glo-

je bio recimo 11. septembar. U takvom medijskom i kulturnoškom balonu kada se čeka ekonomski pad jedne supersile, evolutivna i dogmatska brick by brick ideja o administrativnoj reformi, prolazi taman kako bi prošao seminar o pravima životinja na pješčanoj plazi kojoj se nameračio cunami.

Radi lokalno

U Crnoj Gori još nema euroskeptika jer praktično sve sto je državna administracija uradila do sada svodi se manje-više na mastiljanje i udaranje štambilja. Onog trenutka kada se debele knjige otvore i po njima počne sricati jedna šokantna stvarnost propisa, onda će mudri političari vazda naredni status quo-u, uložiti malo svog novca u nevladin sektor i građansko društvo

njeringa, možda upravo zato što zagonjava demokratiju u njenoj ocvaloj fazi liberalizma. Ako je vjerovati Žižeku, učmalost multikulturalizma, kao jednog od postulata evropskog sna, proizlazi iz proste činjenice da je umorna i izigrana ljevica taj vokabular preuzela iz nužda kada su na global-

mazne administracije i njihove armije prevodioca koji se plaćaju iz nacionalnih kasa. Desnica je u pozitivnom trendu, možda i zbog toga što ne treba biti odveć talenat pa suvislo napasti jednu političku skasku, toliko apstraktnu da je pod jednu zastavu stavila Sofiju i Pariz.

U Crnoj Gori još nema euroskeptika jer praktično sve što je državna administracija uradila do sada svodi se manje-više na mastiljanje i udaranje štambilja. Onog trenutka kada se debele knjige otvore i po njima počne sricati jedna šokantna stvarnost propisa, onda će se mudri političari vazda naredni status quo-u, uložiti

malo svog novca u nevladin sektor i građansko društvo. Vidimo se za pet godina, pa ćete reći nijesu li kao pečurke nikle NVO koje zagovaraju bilateralni odnos sa Unijom i oprez spram gubitka mukom stečene suverenosti ponosne nam države. Na ruku tim budućim snalažljivcima ide mnogo faktora, a presudni je što su EU integracije jedna vanredno dosadna problematika. Dovoljno je baciti špicu "kako to da Srbija može prije nas", i već ćete imati respektabilan procenat euroskeptika, onoliko brojnih koliko je moćan pojedinac bacio gorepomenutu špicu.

A Srbija, izgleda, može prije nas jer joj je poručeno da kada izabere evropsku vladu može brže ka statusu kandidata.

Kod nas je u gostima bila gospođa **Theresa Sobieski** i rekla da nije vidjela pomak osim na papiru. Diplomatski uglađeno Brisel kritikuje sa mjerom, "da se Vlasi ne dosjete", jer javnost treba u Uniji da prepozna partnera, a ne siledžiju i piljara.

Mentalitetski svikli da ih se udara po glavi, briselsko umjerenjaštvo Crnogorci tumače kao hvalospjev, a sve uz pomoć nacionalnog servisa za ispiranje mozga kojem treba deset hiljada eura dnevno(!), da bi upregao svoju sofisticiranu mašineriju u prenos skupštinskih zasjedanja. Za 10,000 eura dnevno mogao bi se za pola

godine snimiti "Gospodar prstenova" i da su to znali producenti možda ne bi išli na Novi Zeland nego bi zvali gospodina **Miljanica** da sa njim na-

Kako se diplomatski kor pojavio u Podgorici tako su i zabave počele da bivaju uljudnije, a žene političara u međuvremenu lagerovale makar nekoliko večernih toaleta za svaki respekt. Tako je i DPS upriličio koktel u njihovo zgradi Vlade koju su dobili nepristrasnom odlukom suda. Pred ulazom u Vladu smjenjivale su se crne limuzine sa zatamnjениjim staklima (što je protivno Acquis-u)

prave neki dil. To bi promovisalo Crnu Goru kao turističku destinaciju, treba li naglasiti.

Svjetla godišnjica

Upravo sam dobio poziv da za jednu televiziju kažem dvije o Demokratskoj partiji socijalista (DPS) u povodu godišnjice te basnoslovne stranke. Dođe čovjeku da batali novinarstvo kada uporno mora da gusla istu priču. A nema boljeg načina da se napusti plemenita nam profesija nego da se postane PR u Vladi, firmi, preduzeću... U DPS-u je nešto teže jer gospodin **Kovačević** maestralno radi posao.

Kao PR svako malo ćete se voziti avionom, (možda čak i samim embjerom) i jesti na koktelima. Znate one grickalice što ne znaš dok ne probaš je li slatko ili slano? Je li topljeni sir puding, a pomodorino trešnja "ili nešto gore od oboje"?

Na takvim manifestacijama veliki je slačak pojaviti se sa diktafonom, da svi vide da nijesi pozvan od njegove ekselencije nego nabijen u tur od urednika. Kako se diplomatski kor pojavio u Podgorici tako su i zabave počele da bivaju uljudnije, a žene političara u međuvremenu lagerovale makar nekoliko večernih toaleta za svaki respekt. Tako je i DPS upriličio koktel u njihovo zgradi Vlade koju su dobili nepristrasnom odlukom suda. Pred ulazom u Vladu smjenjivale su se crne limuzine sa zatamnjениjim staklima (što je protivno Acquis-u).

Falio je samo crveni tepih pa da scena izgleda kanski, među funkcionerima je titrao zavjerenički osmjeh bliskosti. Gradonačelnik Cetinja se zove **Milo** i tri puta se ljubi sa direktorom Centra za kulturu Bar. Prošavši pored njih, namignuo mi je ministar turizma! Vidjelo se da su ti ljudi zadovoljni i sudbini zahvalni što ih je

zapala tako uzvišena uloga u jednom faraonski ustrojenom udruženju.

Ratno-huškačka partija se okupala. Vrlo je interesantno pitanje, jesu li iskoristili priliku da se podsjete početaka i starih dana. Jesu li se prepričavale anegdote iz onog vremena kada smo malo bombardovali i deportovali. Sjećas se? Kako se ne bih sjećao...

Sjećaju se toga i glasači, ali kako je čovjek po svojoj suštini sebično biće, ne postoji nijedan razlog da se nepočinstva iz prošlosti pretvore u neku ozbiljnu političku kontru. Zato se svi koji govore o lustraciji moraju suočiti sa svojom fakultativnom ulogom u društvu koje je odredilo vođu i njegovu volju kao jedini sigurni način. Srećna godišnjica, izlaza za sada nema.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

ŠTO PIŠE U MAPI PUTOZA CRNU GORU

Ako ćemo bez viza u EU, Vlada mora u akciju protiv kriminala i korupcije

Crna Gora treba da obezbijedi efikasnu primjenu zakonskih mjera za spriječavanje pranja novca i nadgledanje svih finansijskih transakcija, uključujući kupoprodaju nekretnina i unutrašnjih investicija.

Takođe, Crna Gora treba da ojača rad Uprave za spriječavanje pranja novca i primjeni odgovarajuće zakone o oduzimanju imovine stecene kriminalnim aktivnostima, ako želi da njeni građani bez viza putuju

vanje dokumenata sa biometrijom, primjena sporazuma o readmisiji i slično, dok će joj najviše glavobolje zadati dio naslovjen koji se odnosi na javni red i bezbjednost a koji, između ostalog, tretira pranje novca, kriminal, korupciju.

U tom poglavlju navodi se da Crna Gora treba osigurati efikasnu primjenu akcionog plana strategije za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije (posebno sa aspektima

Crna Gora, dalje, treba da usvoji i primjeni Nacionalnu strategiju za borbu protiv narkotika i odgovarajući akcioni plan, te da obezbjedi uvid u bazu podataka o slučajevima zaplijene narkotika na svim graničnim prijelazima i razvije saradnju i razmjenu informacija sa nadležnim međunarodnim organizacijama za narkotike.

"Crna Gora treba da usvoji i primjeni zakonodavstvo o spriječavanju i borbi protiv korupcije u skladu sa Akcionim planom za borbu protiv korupcije. Takođe, treba da primjeni odgovarajuće konvencije Ujedinjenih nacija i Savjeta Evrope, kao i preporuke GRECO-a i druge međunarodne standarde u navedenim oblastima, kao i na polju borbe protiv terorizma", piše u dokumentu.

Kada je riječ o saradnji sudova u krivičnim postupcima, Crna Gora treba da primjeni međunarodne konvencije o saradnji sudova u krivičnim postupcima (posebno konvencije Savjeta Evrope), te da preduzme mjere u cilju povećanja

Crna Gora treba da obezbjedi efikasnu primjenu zakonskih mjera za spriječavanje pranja novca i nadgledanje svih finansijskih transakcija, uključujući kupoprodaju nekretnina i unutrašnjih investicija

u države Evropske unije.

To se navodi u "Mapi puta", dokumenta u kojem je Evropska komisija (EK) navela uslove koje crnogorske vlasti moraju da ispunе da bi Crna Gora dobila bezvizni režim sa zemljama EU.

Evropska komisija proslijedila je "Mape puta" svim državama zapadnog Balkana. Direktor Direktorata EK za proširenje Pierre Mirel uručio je krajem aprila "Mapu puta" za Crnu Goru šefu diplomatičke misije Milanu Roćenu.

O uslovima iz ovog dokumenta ne vode se pregovori između nacionalnih vlada i Brisela, već jednostavno Evropska komisija procjenjuje da li su vlasti ispunile sve uslove.

Dokument je podijeljen u četiri poglavlja: sigurnost putnih dokumenata, ilegalna migracija, te javni red i bezbjednost i spoljna politika i osnovna prava.

Uticak je da crnogorske vlasti neće imati problema sa uslovima iz prva dva poglavlja, kao što je izda-

prekograničnih aktivnosti) kroz podršku nadležnim tijelima u vidu značajnijih ljudskih i finansijskih resursa.

"Crna Gora treba da primjeni Nacionalnu strategiju za spriječavanje trgovine ljudskim bićima i obezbjedi odgovarajuće ljudske i finansijske resurse za realizaciju strategije", navodi se u "Mapi puta".

PAŽLJIVO PREMA MANJINAMA

Crna Gora treba da garantuje istragu svih etnički motivisanih incidenta počinjenih od strane snaga bezbjednosti u domenu slobode kretanja, navodi se u uslovima "Mape puta" u okviru spoljne politike i osnovnih prava.

Dodatno, kada je riječ o zaštiti manjina, navodi se da treba usvojiti i primjeniti zakonodavstvo kojim se garantuje zaštita manjina od diskriminacije i definisati uslove za dobijanje crnogorskog državljanstva.

Takođe, potrebno je da poštovati ustavne odredbe koje se tiču zaštite manjina i primjeniti odgovarajuće politike zaštite manjina, posebno Roma.

"Crna Gora treba da garantuje pravo na posjedovanje putnih i ličnih dokumenata svim crnogorskim državljanima, uključujući žene, djecu, osobe sa invaliditetom, pripadnike manjina. Takođe, potrebno je garantovati pravo na posjedovanje putnih i ličnih dokumenata interno raseljenim licima i izbjeglicama", piše u dokumentu.

efikasnosti sudske saradnje između sudske i tužioca iz zemalja članica EU i zemalja regiona. Predviđeno je i da treba razviti saradnju sa Eurojust-om, specijaliziranim tijelom EU koje se bavi jačanjem borbe protiv organizovanog kriminala.

U ovom poglavlju "Mape puta" tretira se i pitanje saradnje snaga bezbjednosti. Tako se navodi da Crna Gora treba da preduzme neophodne korake da osigura efikasnu saradnju na polju bezbjednosti među nadležnim agencijama na nacionalnom nivou, prije svega pogranične policije i graničara, kao i saradnju sa sudskim vlastima.

Crna Gora, kako piše, treba da daje doprinos saradnji snaga bezbjednosti na regionalnom nivou i da primjeni bilateralne i multilateralne operativne sporazume o saradnji, uključujući i blagovremenu razmjenu informacija sa nadležnim tijelima zemalja članica EU.

"Crna Gora treba da unaprijedi operativne i specijalističke istražne kapacitete snaga bezbjednosti kako bi se što efikasnije suprotstavljale prekograničnom kriminalu. Takođe, treba preduzeti neophodne korake za zaključivanje operativnog sporazuma o saradnji sa Europolom, posebno u domenu zaštite ličnih podataka", piše u poglavlju koji se odnosi na javni red i bezbjednost.

Kada je riječ o zaštiti podataka uslov za bezvizni režim je da Crna Gora potpiše, ratifikuje i primjeni

Crna Gora treba da protjera osobe koje nelegalno borave na njenoj teritoriji. Takođe, treba da definiše i primjeni metode koje će poboljšati kapacitete za istragu slučajeva organizovanog ilegalnog prelaska granice na teritoriji Crne Gore

odgovarajuće međunarodne konvencije, poput Dodatnog protokola Konvencije SE o zaštiti pojedinaca pri automatskom procesuiranju ličnih podataka.

U drugom poglavlju "Mape puta", posvećenog upravljanju migracionim tokovima, navodi se da Crna Gora treba da protjera osobe koje nelegalno borave na njenoj teritoriji.

"Crna Gora treba da definiše i primjeni metode koje će poboljšati kapacitete za istragu slučajeva organi-

zovanog ilegalnog prelaska granice na teritoriji Crne Gore", stoji u "Mapi puta".

Pored ovog, uslov za bezvizni režim je i da crnogorske vlasti preduzmu mjere za integraciju povratnika, uključujući i finansijsku i socijalnu pomoć.

"Treba usvojiti i primjeniti zakon o strancima kojim se određuju pravila o ulasku i boravku na teritoriji Crne Gore državljana trećih zemalja, njihova prava i obaveze (uključujući one koje se tiču članova porodice) i primjeniti zakon o prijavljivanju privremenog i stalnog boravka", kaže se u "Mapi puta".

Kada je riječ o sigurnosti dokumenta, kao jednom od poglavlja, navodi se da treba uvesti biometrička dokumenta sa automatskim učitavanjem u skladu sa standardima ICAO i EC i postepeno uvesti biometrijske podatke poput fotografija i otisaka prstiju, što je već urađeno.

V. ŽUGIĆ
V. ŠĆEPANOVIĆ

MINUS JE I ODBIJANJE ZAHTJEVA ZA VIZU

Komisija će procijeniti situaciju na osnovu dostignuća Crne Gore u primjeni zahtjeva iz "Mape puta", uzimajući u obzir između ostalih kriterijuma, stopu odbijenih viza crnogorskim aplikantima i odbijanje ulaska u zajedničku Schengen zonu crnogorskim državljanima. U ovom kontekstu opadajući trend stope odbijanja, koji treba da dostigne 3% za vize i 1,000 osoba godišnje kojima je odbijen ulazak u zajedničku Schengensku oblast, biće uzet kao indikativna referenca, navodi se u završnim primjedbama u "Mapi puta".

Komisija je zadržala pravo da predloži reviziju i prilagodavanje ovog dokumenta, u slučaju značajnijih promjena.

STRUČNJACI SMATRAJU DA ĆE NOVI ZAKON UDALJITI CRNU GORU OD EU U STANDARDIMA GRAĐENJA OBJEKATA I PLANIRANJU PROSTORA

Jeste li čuli za eurokodove?

Piše: Dejan Peruničić

S kupštinski odbor za ustavna pitanja dao je početkom mjeseca zeleno svjetlo za usvajanja Predloga Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata. U obrazloženju, između ostalog, piše da je urađen "u cilju poštovanja deklarisanih opredjeljenja Crne Gore za uključivanje u evropske integracije" i da je "kroz ovaj zakon obezbijedena primjena normativa i standarda Evropske unije (EU) u oblasti izgradnje objekata".

Stručnjaci, međutim, smatraju da se radi o lošem tekstu, koji nikakve veze nema sa EU standardima, o čemu dovoljno svjedoči činjenica da nijednom riječju nije su pomenuți Eurokodovi u oblasti građevinarstva, standardi koji će od 2010. biti obavezni za sve države članice, ali i one koje planiraju da to budu.

Kada se to sabere sa činjenicom da su decenije nepoštovanja zakona, divlje gradnje i standarda građenja po sistemu "kako se ko snađe", ostavile ogromne posljedice, ostaje dilema da li će štetu i najbolji propisi moći da saniraju.

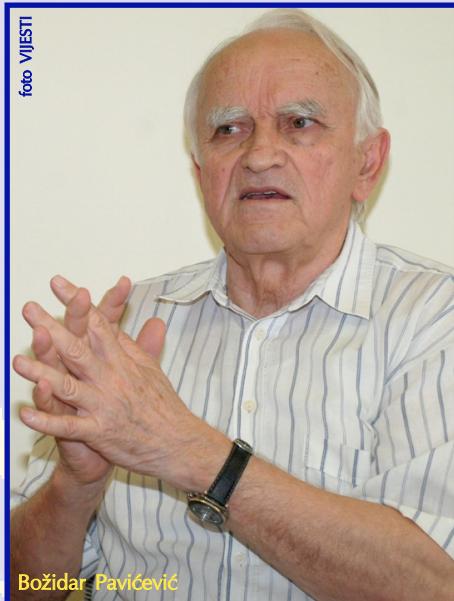
"Standardi EU koji se tiču te oblasti su Eurokodovi u građevinarstvu, koji postaju obavezni 2010, a ja nijesam čuo nikoga od onih koji o tome odlučuju da ih je i jednom riječju pomenuo. Takođe, zakon koji je u pripremi može se nazvati kontroverznim", tvrdi prof. dr Božidar Pavićević sa Građevi-

nskog fakulteta Univerziteta Crne Gore.

On je, sa kolegom doc. dr Radomirom Zejakom u februaru učestvovao na sastanku Evropske komisije (EK) u Briselu, posvećenom Eurokodovima i kojem, za razliku od ostalih zemalja, nije učestvovao niko od zvaničnika iz Crne Gore.

On smatra da se pravi ogromna greška u koracima, koja će skupo koštati Crnu Goru.

"Prvo treba odraditi posao sa Eurokodovima, pa onda prilagođavati zakone. Kakav god da bude ovaj zakon, kada se usvoje Kodovi doći će do stavljanja van snage kompletne regulative koja nije u skladu sa njima. Zašto trošiti

Božidar Pavićević

energiju na kontraproduktivan i po meni krajnje kontraverzan zakon",

ŠTO SU EUROKODOVI

Eurokodovi su skup evropskih standarda (EN) za projektovanje zgrada i inženjerskih konstrukcija, kao i drugih radova i proizvoda u građevinarstvu. Na sveobuhvatan način pokrivaju osnove projektovanja, uticaja na konstrukcije, glavne konstruktivne materijale, sva glavna polja konstrukterskog inženjerstva, uključujući široko područje raznih tipova objekata kao i proizvoda.

Ima ukupno 10 Evropskih standarda (EN): Osnove konstrukterskog projektovanja; Uticaji na konstrukcije; Projektovanje betonskih konstrukcija; Projektovanje čeličnih konstrukcija; Projektovanje kompozitnih čeličnih i betonskih konstrukcija; Projektovanje drvenih konstrukcija: donošenja novog propisa; Projektovanje zidanih konstrukcija; Geotehničko projektovanje; Projektovanje objekata za zemljotresnu otpornost; Projektovanje aluminijskih konstrukcija.

Svaki EN mora biti usvojen kao identičan nacionalni standard od nadležnog nacionalnog tijela za standardizaciju. Oni mogu biti korišteni parallelno sa nacionalnim standardima do sredine 2010, što je i posljednji rok za ukidanje nacionalnih standarda.

"Da bi se postigla adekvatna primjena Eurokodova – države članice EU, nacionalna tijela za standardizaciju, za građevinarstvo i građevinsku proizvodnju/industriju, kao i svi profesionalci u građevinarstvu, moraju biti spremni za njihovu primjenu. To je ogroman posao i ne vidim čemu žurba za donošenje jednog ovakvog zakona", kaže Pavićević.

pita Pavićević.

Pavićević upozorava da težište problema treba staviti na aspekt zaštite od zemljotresa i planiranje.

"Nažalost oko integralnog smanjenja rizika od zemljotresa nemamo konsenzus ni u zakonodavstvu ni u praksi, nego se manje ili više to tretira parcijalno. Turska će pokrenuti inicijativu za ponovno osnivanje komiteta balkanskih zemalja za borbu protiv posljedica zemljotresa, koji je formiran nakon zemljotresa iz

1979. i zamro početkom devetdesetih. Tada je urađena dobra osnova, ali od 1989. ušli smo u fazu koja nas i sad prati u kojoj smo relativizovali ulogu planiranja", ocjenjuje Pavićević.

Do toga je, po njegovom mišljenju, došlo jer je planove trebalo držati pod kontrolom

"Imali smo slučajeve da je iz njih iskakano, prvo kroz divlju gradnju koju su nosili građani individualno, gradeći kućicu ovdje ili ondje, da bi došli u fazu da se taj

U prosjeku je potrebno nešto preko 14 mjeseci da bi se prikupila sva potrebna dokumentacija za gradnju. Čak i minimalno vrijeme za prikupljanje dokumentacije je veliko i iznosi skoro 8 mjeseci, navodi se u analizi koje je uradila Privredna komora

aspekt planiranja tretira maltene kao prepreka razvoju i ograničavanje investitora koji ulaze sa krupnim kapitalom. Pa se onda izlazi sa zamjenom teza da su neke administrativne odrednice u našem zakonodavstvu velika prepreka biznisu, da bi se na kraju došlo do 'zaključka' da je i planiranje prepreka biznisu", ističe Pavićević.

On napominje da je paradoks da se novim nacrtom zakona ukida Zakon o planiranju i uređenju prostora, Zakon o građevinskom zemljištu i inspekciji i Zakon o izgradnji i spajaju u Zakon o izgradnji objekata i uređenju prostora.

"Iz naslova se briše planiranje. Briše se u suštini i koncept planiranja i kaže se da je to prepreka investitorskom nastupu i da je potrebno samo praćenje stanja u prostoru i da investitori najbolje znaju što im je činiti u prostoru", kaže Pavićević.

U Ministarstvu za ekonomski razvoj nijesu bili raspoloženi da pričaju o standardima građenja u Crnoj Gori, uz obrazloženje da treba sačekati definitivan tekst zakona.

U obrazloženju donošenja novog propisa kaže se da se on donosi zbog smanjenja rizika i šteta, koji mogu nastati za ljude i dobra u vanrednim uslovima, da su predlogom zakona "predložena rješenja koja obezbjeđuju uslove za efikasnije investiranje, eliminiju nestručnost u svim fazama izgradnje objekata..."

Takođe je naglašeno da se uvodi veća kontrola i stepen odgovornosti za sve učesnike u postupku izgradnje, obezbjeđuju jednostavnije procedure u donošenju upravnih akata...

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti" i saradnik web portala "Evropski reporter"

GRAĐEVINARSTVO ČINI 10% CRNOGORSKE EKOMONIJE

UAnalizi normativne uređenosti građevinarstva, industrije građevinskog materijala i komunalne djelatnosti koju je za potrebe donošenja Zakona uradila Privredna komora, piše da je sa otpočinjanjem procesa globalizacije, posebno sa liberalizacijom kretanja kapitala, Crna Gora postala "predmet enormnog interesovanja stranih investitora u nekretnine, te nezaobilazna turistička destinacija", što je rezultiralo enormnim rastom gradnje u primorskom dijelu i Podgorici.

"U ukupnom iznosu stranih direktnih investicija najznačajniju stavku predstavljaju sredstva dobijena prodajom zemljišta i ostalih nekretnina na primorju. Strane direktnе investicije (SDI) u nekretnine u 2006. iznose 338 miliona eura, a u 2007. čitavih 514 miliona eura. U narednim godinama treba očekivati i dalje visok nivo SDI u nekretnine. Sve to doprinosi dinamičnom razvoju građevinarstva. U posljednjih pet godina prosječna stopa rasta građevinarstva je iznosila nevjerojatnih 44% godišnje. Posebno je bio visok rast u 2006. kada je stopa rasta iznosila čitavih 179 % u odnosu na prethodnu godinu. Građevinarstvo već sada čini oko 10% ukupne ekonomije Čre Gore", naglašava se u Analizi.

U Analizi se kaže da "kupovanje interesa" kod prostornih i urbanističkih odluka vrlo često poprima oblik eksplicitne kupovine, "u kom slučaju imamo posla sa korupcijom".

"Posebnu boljku naše regulative u ovom trenutku predstavlja dužina vremena potrebnog za pribavljanje raznih dokumenata i dozvola za gradnju. Ispada da je u prosjeku potrebno oko 430 dana, tj. nešto preko 14 mjeseci, da bi se prikupila sva potrebna dokumentacija za gradnju. čak i minimalno vrijeme za prikupljanje dokumentacije je veliko i iznosi 235 dana, tj. skoro osam mjeseci", ističe se u Analizi.

Dodaje se da je za veće i kompleksnije objekte potrebno od 18 do 28 mjeseci za njihovu gradnju, pa proizilazi da vrijeme prikupljanja dokumenta čini od 50 do 80 % vremena gradnje.

Evropa bi Obamu za predsjednika

Moguće odbacivanje Lisabonskog ugovora na referendumu u Irskoj 12. juna 2008. bilo bi katastrofa za Evropu jer ne postoji dobar "plan B".

Rezultati istraživanja sprovedenog u pet evropskih zemalja pokazuju da bi za imidž SAD u Evropi bio veoma koristan izbor **Barack Obama** za predsjednika, prenosi londonski *Daily Telegraph*.

List navodi da bi, u prosjeku, 52% ispitanih u Britaniji, Francuskoj, Njemačkoj, Italiji i Rusiji svoju podršku dalo Obami kao demokratskom predsjedničkom kandidatu, dok bi republikanac **John McCain** osvojio svega 15% glasova.

List piše da je u svim zemljama obuhvaćenim istraživanjem, prije svega zahvaljujući rezultatima **Bushove** politike, prisutno "izraženo antiameričko osjećanje".

Ukoliko bi Obama postao predsjednik SAD, za očekivati je da bi Amerika, bar u očima Evropljana, ponovo postala "dobra" i iznova osvojila njihova srca i naklonost, zaključuje *Daily Telegraph*.

Protiv upozorenja na auto oglasima

Medijski koncerni u EU usprotivili su se najavi uvođenje propisa prema kojem bi prilikom oglašavanja automobila bilo obavezno "zdravstveno upozorenje", nalik onima na pakovanjima cigareta.

Vlasnici medija zabrinuti su da bi evropski komesar za zaštitu okoline **Stavros Dimas** mogao predložiti da sve reklame za automobile u štampanim medijima, moguće i na TV-u i radiju, uključe "zdravstvena upozorenja" u pogledu emisije CO₂.

U medijskoj industriji strahuju da bi u okviru moguće revizije direktive iz 1999., u kojoj se traži da reklame za automobile sadrže informacije o potrošnji goriva i

emisiji CO₂, EK mogla da usvoji prijedlog člana Evropskog parlamenta, britanskog liberala **Chris Daviesa**.

On je predložio da automobiličke kompanije posvete 20% svojih reklama upozorenjima u pogledu zaštite okoline.

Brisel je odlučio da reguliše oglašavanje automobila jer su proizvođači u protekloj deceniji zaobilazili direktivu iz 1999. kojom se traži da odgovarajuće informacije u oglasima budu "lako čitljive i podjednako istaknute kao i glavni dio oglasa".

U mnogim slučajevima te informacije bile su jedva čitljive.

Švedani nabolje plaćeni,

Španjolke žive najduže

Po statističkom godišnjaku Eurostata iz 2008., prosječan stanovnik EU posjeduje nekretninu u kojoj stanuje, ima pristup internetu iz kuće, a cijena električne energije porasla mu je za otprilike 13,5%

Bosanci žele u EU

Rezultati posljednjeg istraživanja javnog mnenja u BiH pokazuju da 85% građana želi pristup zemlje Evropskoj uniji.

Analiza je pokazala da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) najviše podržavaju Bošnjaci (89%), zatim Hrvati (86%), te Srbi (82%). BiH je nedavno potpisala SSP sa EU.

Rumunske plaže najpričuvljavije

Najpričuvljavije plaže u EU imaju Rumuni i potom Slovenci, zaključuje se iz izvještaja stručnjaka koji su pregledali 14.552 morskih plaža u zemljama EU.

Zdravstvene standarde vode i druge uslove ispunjava 95% plaža. U Rumuniji, međutim, evropske standarde ispunjava samo 28,6 % plaža, a u Sloveniji 68,4 %.

Najbolje u tom pogledu stope Letonija, Finska i Holandija, u kojima su sve preglede plaže ispunjavale uslove.

Njemačka najviše izvozi

Članice eurozone ostvarile su u aprilu višak u trgovinskoj razmjeni sa svjetom od 2,3 milijarde eura, dok je Evropska unija u istom mjesecu zabilježila manjak od 15,4 milijarde, procjene su Eurostata.

Najveći višak u prvom tromjesečju zabilježila je Njemačka – 50,4 milijarde eura, dok je najveći manjak, od 34 milijarde eura, imala Velika Britanija.

U prvom tromjesečju, EU je najviše povećala izvoz u Rusiju i u Brazil. Tokom tog perioda, EU je smanjila razmjenu sa Japanom i povećala izvoz u SAD, te smanjila manjak u razmjeni sa Kinom.

Poljske muke sa jagodama

UPoljskoj, jednoj od vodećih zemalja u svijetu po proizvodnji jagoda, ove godine će na poljima ostati vjerojatno neubrana trećina roda ovog voća zbog nedostatka radne snage.

U cijeloj zemlji nedostaje radna snaga, naročito u poljoprivredi. Ove godine su jagodari povećali nadnicu za oko četvrtinu i ona sada iznosi i 4,4 eura na sat, ali mnogi "sezoniči" daju prednost branju voća u starim članicama EU za zarade koje nijesu mnogo veće.

Mnogi proizvođači u Poljskoj zamjeraju vlastima što ne dozvoljavaju da se slobodno zapošljava radna snaga izvan zemalja EU.

Ministarstvo rada nedavno je zabranilo angažovanje radne snage sa drugih kontinenta, prvenstveno Azije. Radnici iz susjednih zemalja – Bjelorusije, Ukrajine i Rusije dobiju radne vize na tri meseca za sezonске poslove, ali se poslodavci žale na sporu i previše birokratizovanu proceduru izdavanja viza.

Piše: Slobodan Radović

Poštovani čitaoče, da li se uvijek pitaš zašto želiš nešto? Jesi li se nekad pitao zašto želiš da imaš srećnu porodicu? Jesi li se pitao zašto želiš da budeš slobodan? Vjerujem da niko od nas ne postavlja sebi takva pitanja. U prirodi čovjeka je da želi. Da želi bolje i ljepše od onoga što ima. Čemu onda pitanje "Zašto želim da budem građanin Evrope?" Zar se izvor svake želje i žudnje mora dovoditi u pitanje?

Zar je moja želja da budem građanin Evrope toliko čudna i abnormalna da je moram nekom objašnjavati? Smatram da nije. Smatram da ne postoji prirodnija želja od želje da budemo dio jedne populacije koja nas okružuje, sa kojom dijelimo istu planetu, isti vazduh. Od skoro i iste ideje ujedinjenja. No, od same želje je mnogo važnije kako doći do njenog ispunjenja. Zbog toga neću objašnjavati izvor svoje želje, već ću prije svega saopštiti svoje viđenje onoga što moramo uraditi da bi postali građani Evrope.

Što uopšte znači biti građanin Evrope? Hoću li to postati onog trenutka kada naša država postane članica EU? Ne mislim da je tako.

Biti građanin Evrope znači da mi neće smetati kada Englez pravi hotel u Ulcinju. To, takođe, znači da neću imati ništa protiv ako moj bubreg bude doniran nekome iz Estonije. To znači da neću očekivati da mi Vlada subvencionira firmu, već da se moram uhvatiti u koštač sa stranim konkurentima, i to isključivo na tržišni način. To znači prihvati činjenicu da domaći građani imaju pravo da za svoj poštено zarađen novac kupuju ono što žele, a ne da budu primoravani da "kupuju domaće". Biti građanin Evrope znači razmišljati kao građanin Evrope umjesto kao prstanovnik Balkana. Ukratko: to znači da

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANIN EU

U prirodi čovjeka je da uvijek želi bolje i ljepše

moramo svi kolektivno poći na transfuziju krvi i umjesto ove ustajale, prabalkanske ubrizgati svježu evropsku krv.

Ko će nas učiniti građanima Evrope? Jesu li to političari, pravnici, ekonomisti? Zvaničnici koji stavlju svoje vrijedne potpise na dokumente o pridruživanju (i stabilizaciji)? Apsolutno ne. Evropsku uniju čine njeni građani, a ne institucije. Institucije postoje zbog građana. Sokrat kaže da svaka prava spoznaja dolazi iznutra. Nama je definitivno potrebna prava spoznaja, prosvjetljenje da bismo postali građanima Evrope. Smatram da je

no, od njih vam zastane dah. Tako je i u životu. Svi mi imamo dobre i loše strane. Ali, kao građani jednog društva koje teži da se socijalizuje i postane dio savremene civilizacije moraćemo da djelujemo zajedno, sinergijski. Svi nedostaci našeg društva moraju biti prevaziđeni i izgledati nebitno pred našom zajedničkom vizijom – razvoj našeg društva i približavanje savremenoj evropskoj kulturi. Siguran sam da nas Evropa neće primiti u svoje redove ukoliko naše boje pokvare savršeni spektar evropskih boja

Najvažniji dio procesa naše etnogeneze zapravo je tranzicija uma. Naš um mora evoluirati od konzervativno-brdanskog ka moderno-evropskom, i to bez odlaganja

najvažniji dio procesa naše etnogeneze zapravo tranzicija uma. Naš um mora evoluirati od konzervativno-brdanskog ka moderno-evropskom, i to bez odlaganja.

Postati građanin Evrope znači izgraditi odnos sa Evropom, sa njenim građanima. Postojanje bilo kakvog odnosa između dvije strane podrazumijeva dva elementa – uzimanje i davanje. Dakle, ne možemo biti građani Evrope i očekivati da će Evropa nama davati nešto, a da mi zauzvrat ne činimo ništa za tu zajednicu. Kao građani Evrope moraćemo da damo približno jednak doprinos njenom razvoju kao i oni koji su njenim građanima postali mnogo ranije.

U pauzi između pisanja ovih pasusa sam izašao na terasu i sasvim slučajno pogledao prema zapadu. Impresionirale su me boje na horizontu. Zapravo ne same boje, već njihov nevjerojatan spektar. Kad bolje pogledate, niti jedna od tih boja nije nista posebno, sve su to samo obične boje. Ali kad se spoje, i kad ih gledate zajed-

na njihovom horizontu.

Dakle, da bismo postali ono iz naslova, moramo naporno da radimo na promjenama svijesti i kulture. Vratiću se na rečenice iz prvog pasusa: "U prirodi čovjeka je da želi. Da želi bolje i ljepše od onoga što ima." Jeste, to je u prirodi. Ali, šta se nalazi naspram prirode? U našem slučaju kultura, provincializam koji je do besvijesti ubrizgavan svim generacijama u organ sa vijugama. Okruženje koje nije naviklo na promjene i na prilagođavanje. Zapravo jeste, ali samo ako drugi pristane da se prilagođava nama, a ne mi njemu. Što će prevagnuti u ovom slučaju: priroda ili kultura? što je jače: iskonsko ili ono što je stvoreno vremenom? Ja iskreno želim da prevagne ovo prvo. A na želju imam apsolutno pravo, zar ne? I, valjda ne moram objašnjavati zašto to želim...

Autor je polaznik VI generacije Škole evropskih integracija, apsolvent Ekonomskog fakulteta i predsjednik NVO Centar za razvoje karijere

IRSKO "NE" LISABONSKOM SPORAZUMU PONOVO BACILO EVROPSKU UNIJU U STANJE KRIZE

Evropsko biciklo opet na uzbrdici

Irsko "ne" Lisabonskom sporazumu ponovo je bacilo Evropsku uniju (EU) u stanje krize, a lideri zemalja članica još ne uspijevaju da se slože oko sljedećeg koraka.

Neki od njih smatraju da je Ugovor jednostavno mrtav, dok drugi insistiraju da se nastavi sa procesom ratifikacije, nadajući se da će se Irska ponovo potruditi da riješi stvari na domaćem terenu.

Treći šalju poruku da se ne može govoriti o daljem proširenju Unije, dok se ne riješi pitanje Lisabonskog sporazuma, što uliva strah evropski orientisanim snagama u državama zapadnog Balkana i Turske.

Analitičari se slažu da će, ako EU ne uspije da se brzo izvuče iz krize, to imati negativne posljedice na njenu ulogu na međunarodnoj sceni, posebno u odnosima sa Rusijom i Iranom.

Jedan od ciljeva Lisabonskog ugovora je i bio da se postigne veće jedinstvo i efikasnost u spoljnoj politici, kao i da se evropske institucije osposobe za dalja proširenja.

Ugovor iz Lisabona zvanično su potpisali šefova država i vlada EU na samitu u glavnom gradu Portugala 13. decembra 2007. Svrha mu je da pojednostavi donošenje odluka u proširenoj Uniji od 27 članica kroz reformu procedura glasanja u Savjetu, smanjenje broja administrativnih jedinica u Komisiji i jačanje uloge nacionalnih parlamenta. Ugovorom se, takođe, uspostavlja mjesto Predsjednika Savjeta i Vi-

sokog predstavnika za spoljnu i bezbjednosnu politiku. Da bi stupio na snagu, Ugovor mora biti ratifikovan od strane svih 27 država članica EU.

Prije referendumu u Irskoj, 18 članica je već ratifikovalo Ugovor i očekivalo se da će proces ratifikacije biti završen do kraja 2008. godine.

Na referendumu u Irskoj 53.4% glasača izjasnilo se protiv Ugovora, dok je 46.6% isti podržalo, uz izlaznost od 53.1 % ukupnog broja glasača.

To otprilike znači da je 0.175 % ukupne populacije Unije uspjelo da vratí EU u egzistencijalnu krizu izrazivši neslaganje sa najavljenim reformama.

Irska je jedina članica koja se

odlučila na ratifikaciju putem referendumu, što je u Irskoj propisano odlukom Vrhovnog suda iz 1987. kojom se nalaže da sve važnije izmjene ugovora o EU moraju najprije postati dio irskog Ustava, za što je potreban referendum.

U svim ostalim članicama Ugovor će biti ratifikovan od strane

IRSKI STRAH ILI NEZAHVALNOST

Irska je jedna od zemalja koje su najviše profitirale od ulaska u EU. Kada je pristupila Zajednici devet zemalja 1973, Irska je bila daleko najsiromašnija članica elitnog kluba. Uskoro je, međutim, postala model uspjeha: 1987. BDP Irske je bio tek 69% evropskog prosjeka, da bi 2007. dostigao 146%. Sada se, međutim, čini da je ovaj ekonomski bum stvar prošlosti. Irska privreda u velikoj mjeri zavisi od Sjedinjenih država koje posljednjih godina idu iz krize u krizu. Nezadovoljstvo glasača izraženo na ovom referendumu je svakako dijelom posljedica ekonomske nesigurnosti. Uz to postoji i konkretan strah od reformi i harmonizacije unutar EU, posebno u domenu poreske politike, jer Irska danas ima najnižu stopu poreza na poslovanje u Evropi (12.5%) i vjeruje da je upravo to tajna dugogodišnjeg uspjeha.

Irski komesar u Evropskoj komisiji Charlie McCreevy je naglasio da se glas protiv ne smije shvatiti kao znak "nezahvalnosti", već kao izraz protesta protiv "gomile drugih problema", poput rasta cijena hrane i goriva, ekonomske krize i nezapošljenosti.

"Neki će pomisliti da je Irska zaboravila sve dobre stvari koje su došle sa članstvom u EU, ali to nije istina. Ne sumnjam da većina irskih građana želi da u potpunosti bude dio EU", rekao je on.

nacionalnih parlamenta.

Irska je već jednom ranije dovela u pitanje reforme EU kada su njeni građani odbacili Ugovor iz Nice na referendumu 2001. Tada je sama Irska pronašla rješenje krize tako što je ponovila referendum nekoliko mjeseci kasnije, a taj put uspješno u smislu prihvatanja Ugovora.

Nakon irskog "ne", najradikalniji prijedlog je da bi Dablin jednostavno trebao da istupi iz EU. Socijaldemokratska partija Rumunije je predložila da Irska održi još jedan referendum o Ugovoru iz Lisabona, gdje bi glas "protiv" značio da Irska više neće biti članica EU.

Drugi, manje radikalni prijedlog je da se sa Irskom uspostavi "poseban oblik saradnje" dok bi ostatak zajednice nastavio proces integracija.

Predsjednik Evropske komisije **Jose Manuel Barroso** je izjavio da neuspjeh referenduma "svakako" ne predstavlja glas protiv EU i da on očekuje da će Irska nastaviti da

bude dio Unije. On je odbacio prijedloge da se Irska isključi iz Ugovora, upozorivši da "glas Iraca ne znači manje od glasa Francuza ili Holanđana".

Hans-Gert Pottering, predsjednik Evropskog parlamenta je naveo da je irsko "ne" jedan od "najtežih izazova za EU u njenoj istoriji". On je pozvao vladu Irske da podnese prijedlog mogućih rješenja krize

kako bi se "prevazišao ovaj težak period u evropskoj politici", i kako bi Ugovor stupio na snagu prije izbora u junu 2009.

Irska vlada u međuvremenu nemoćno širi ruke. Ministar inostranih poslova **Micheal Martin** smatra da je razlog neuspjeha loša informisanost i da glas protiv samo dokazuje "neusaglašenost Europe i njenih građana".

Poput Velike Britanije, Danske i Švedske, Irska već ima pravo da bude izuzeta iz određenih "osjetljivih" politika, uključujući i Schengenski sporazum o ukidanju unutrašnjih granica. Takođe je uspjela da za sebe izbori pravo da se na nju ne odnose odluke o saradnji sudova i snaga bezbjednosti u krivičnim postupcima koje Savjet EU donese kvalifikovanom većinom, a ne jednoglasno.

Evropa se neće tek tako raspasti, ali je pitanje u kojoj mjeri su njeni lideri sposobni da odgovore na nezadovoljstvo građana ili će samo uspjeti da pogoršaju situaciju uoči nadolazećih evropskih izbora sredinom 2009. godine.

Izuzeće Irske zvuči jednostavno, ali i opasno. To bi mogao biti početak Europe "a la carte" (uzmite što vam se sviđa).

V. ŽUGIĆ
V. ŠČEPANOVIĆ

SARKOZI PRITISKA ČEŠKU

Francuski predsjednik **Nicolas Sarkozy**, čija država 1. jula preuzima predsjedavanje EU i njemačka kancelarka **Angela Merkel**, insistirali su da bez Lisabonskog sporazuma ne može biti daljeg širenja Unije – čemu su se usprotivili slovenački premijer **Janez Janša**, poljski premijer **Donald Tusk**, šefica austrijske diplomatijske **Ursula Plasnik** drugi.

"Nema Sporazuma, nema proširenja", rekao je Sarkozy nakon prvog dana samita lidera EU u Briselu održanog prošle sedmice.

Međutim, analitičari tvrde da je Sarkozy, koji želi ojačati ulogu Francuske za vrijeme predsjedavanja, time želio izvršiti pritisak na češku koja bi mogla biti sljedeća problematična država.

"Irska je problem. Ali budemo li imali drugi ili treći problem, to će biti teško riješiti", naveo je Sarkozy.

U češkoj je već pokrenut proces pred Ustavnim sudom kako bi se Ugovor stavio na referendum umjesto da bude ratifikovan u parlamentu. Euroskeptična, neoliberalna desničarska stranka predsjednika **Vaclava Klaus**a i premijera **Mireka Topolaneka** izgleda se plaši da bi uloga stalnog Predsjednika Evropskog savjeta mogla da ugrozi prestiž čeških lidera koji će preuzeti predsjedavanje EU od Francuske 1. januara 2009.

Francuska će morati ozbiljno da se pozabavi traženjem rješenja koja je upravo izazvala sličnu krizu prije par godina kada su njeni glasači na referendumu odbacili prijedlog evropskog Ugovora 2005. Francuski čelnici namjeravaju da nastave proces ratifikacije, uz mogućnost ponovnog organizovanja referendumu u Irskoj. U igri su i druge opcije, poput izuzetaka Irske iz određenih stavki ugovora ili izmjene Ugovora kako bi se postigao zadovoljavajući kompromis.

INFLACIJA U EVROPSKOJ UNIJI DOSTIGLA REKORDNO VISOK NIVO

Najviše poskupili benzin, mlijeko i jaja

Posljednji podaci Eurostata pokazuju da je godišnja stopa inflacije dostigla rekordno visok nivo u maju 2008. unutar Eurozone, ali i unutar svih 27 država članica EU, a glavni razlozi inflacije su rast cijena hrane i energije.

"Stopa inflacije je 3.5% u Eurozoni i 3.9% u EU uopšte", rekla je portparolka Evropske komisije (EK) za ekonomski i monetarni pitanja, **Amelia Torres**, upozoravajući da se inflacioni trend nastavlja.

Prema nalazima Eurostata, glavni faktor inflacije je rast cijena energije. Benzin je čak 14% skuplji u odnosu na maj prošle godine. Drugi problem su cijene prehrabenihih proizvoda, posebno mlijeka, jaja i sira, koje su takođe porasle za oko 14% u posljednjih 14 mjeseci, objasnila je Torres.

Ona je dodala da ti podaci ne slute na dobro i da EU mora "postupati veoma pažljivo kako bi se izbjegla inflaciona spirala plata i cijena".

Najniže stope inflacije su zabilježene u Holandiji (2.1%), Portugalu (2.8%) i Njemačkoj (3.1%), a najviše u Letoniji (17.7%), Bugarskoj (14%) i Litvaniji (12.3%). U poređenju sa aprilom 2007. inflacija je porasla u 21 zemlji članici, stagnirala u tri (Slovenija, Poljska, Malta) i opala u dvije države članice (Estonija i Rumunija).

Trenutno nijedna od tih zemalja ne uspjeva da ispoštuje EU pravilo po kome bi stopa inflacije morala biti ispod 2%.

U međuvremenu, bjesni poljoprivrednici, ribari i vozači kamiona protestuju širom Europe, tvrdeći da njihova preduzeća ne mogu da prežive visoke cijene goriva dok naftne kompanije zgrću ogromne profite.

Međunarodni sindikat drumskog transporta (International Road Transport Union – IRU) je pozvao vlade da smanje poreze na gorivo koji, prema njihovim riječima, predstavljaju "lak izvor državnih prihoda" čime bi se smanjile i cijene goriva.

"Nema opravdanja za visoke poreze na gorivo koje samo vještački podižu cijene upravo u trenutku kada je našim privredama neophodna pomoć", saopšteno je

GODIŠNJA STOPA INFLACIJE PO POJEDINAČnim PROIZVODIMA

Gorivo za prevoz	15.2%
Gorivo za grijanje	47.5%
Mlijeko, sir i jaja	13.6%
Hljeb i žitarice	9.6%
Plin	9.2%
Voće	7.4%
Audio-vizuelna oprema	-10.4%
Oprema za informacione tehnologije	-14.3%
Stanarina	1.9%
Odjeća	0.6%
Telekomunikacije	-1.9%
Automobili	-0.3%

iz IRU.

Nakon protesta ribolovaca početkom juna, prevoznici i poljoprivrednici su i sami organizovali proteste u Briselu 18. juna, uoči samita EU na kome se razgovaralo o rastućim cijenama primarnih proizvoda.

EU nažalost tu ne može puno pomoći jer su u osnovi rasta cijena porast potražnje i spekulacije koje se odvijaju izvan njenih granica. Mogućnosti za preuzimanje makroekonomskih mjera su takođe ograničene, jer Evropska centralna banka neće dozvoliti pad interesnih stopa u kontekstu inflacije.

V.S.–V.Z.

INFLACIJA NA GODIŠnjEM NIVOU U MAJU 2008.

EUROZONA

NL	PT	DE	IE	FR	IT	AT	MT	FI	CY	ES	LU	EL	BE	SL
2.1	2.8	3.1	3.7	3.7	3.7	3.8	4.1	4.1	4.6	4.7	4.8	4.9	5.1	6.2

OSTALE ČLANICE EU

UK	DK	SE	EU	SK	PL	CZ	HU	RO	EE	LT	BG
3.0	3.6	3.9	3.9	40	4.3	6.8	6.9	8.5	11.4	12.3	14.0

VODIČ ZA RAZUMIJEVANJE POJMOVA I KOVANICA KOJIMA NAJČEŠĆE BARATAJU SAMO ONI KOJI SE PROFESIONALNO BAVE INTEGRACIJOM U EU

U institucijama Evropske unije (EU) i u medijima koji se bave poslovima EU često se koriste tzv. "eurožargon" – riječi i izrazi koje samo oni razumiju. Eurožargon nerijetko može biti vrlo zbunjujući za širu javnost, pa je to i razlog da ga približimo onima koji još nijesu ovladali njime.

Otvorena metoda koordinacije / Open method of coordination: U mnogim područjima politika EU, poput obrazovanja, penzije i zdravstvene zaštite, imigracije i azila, vlade država članica radije sprovode vlastite nacionalne politike, nego što dopuštaju usklađivanje na nivou Evropske unije. Ipak, države članice saraduju i u tim područjima, razmjenjujući informacije, primjenjujući "najbolje prakse" ("best practice"), te na taj način usklađuju nacionalne politike. Taj postupak razmijene iskustava poznat je pod nazivom "otvorena metoda koordinacije"

Stubovi Evropske unije / Pillars of the European Union: Evropska unija donosi odluke u tri različite dimenzije ili područja, koja su poznata kao tri "stuba" EU.

- Prvi stub pripada dimenziji Zajednice koja se sastoji od sporazuma iz Ugovora o EZ-u, ESCS-u i Euroatomu, drugim riječima državljanstvo Unije, politike Zajednice, ekonomski i monetarna unija itd. U tom se stubu odluke donose metodom Zajednice, u koje su uključeni Komisija, Parlament i Savjet.

- Drugi stub obuhvata područje zajedničke spoljne i bezbjednosne poli-

Eurožargon

like, a odluke u njemu donosi isključivo Savjet.

- Treći stub čini saradnja policijskih i pravosudnih tijela u kaznenim pitanjima, gdje ponovo odluke donosi jedino Savjet.

U druga dva stuba Savjet mora odlučivati jednoglasno, pa stoga neslaganje samo jedne države članice može blokirati doношење odluke, dok kod prvog stuba Savjet obično odlučuje kvalifikovanom većinom.

Glasanje kvalifikovanom većinom / Qualified majority voting: O većini pitanja Savjet EU odlučuje glasanjem. Svaka zemlja učestvuje s određenim brojem glasova, u skladu s veličinom svog stanovništva. Broj glasova pojedinih zemalja članica za sada je sljedeći:

Francuska, Njemačka, Italija i Ujedinjeno Kraljevstvo	29
Poljska i Španija	27
Rumunija	14
Holandija	13
Belgija, Češka, Grčka, Mađarska i Portugal	12
Austrija, Bugarska i Švedska	10
Danska, Finska, Irska, Litvanija i Slovačka	7
Kipar, Estonija, Letonija, Luksemburg i Slovenija	4
Malta	3

Da bi prijedlog bio prihvaćen u Savjetu je potrebna kvalifikovana većina, dakle najmanje 232 glasa od mogućeg 321 moraju biti za odluku. Nadalje, većina država članica mora se složiti s prijedlogom (u određenim slučajevima čak je za doношењe odluke potrebna dvotrećinska većina). Konačno, svaka je država članica ovlašćena zahtijevati od Savjeta provjeru je li među zemljama koje su glasale u prilog odluci obuhvaćeno 62% od ukupnog stanovništva EU.

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

EVROPSKA FEDERACIJA MLADIH ZELENIH

Evropska federacija mladih zelenih je osnovana 1988. u Belgiji sa ciljem da okupi političke zelene pokrete i organizacije koje se bore za zaštitu životne sredine širom Europe. Jedan od motiva osnivanja organizacije bila je i potreba za osnaživanjem medusobnog dijaloga zelenih pokreta i partija, kao i potreba za zajedničkom akcijom radi promocije zelene politike u Evropi.

U početku, Federaciju je činilo svega nekoliko organizacija. Vremenom je broj članica Federacije rastao i danas ih ima 33 iz različitih zemalja istočne i zapadne Europe. Među članicama su i podmlaci zelenih partija, kao i NVO-a koji se bave zaštitom životne sredine.

Osnovna aktivnost Federacije jeste politička akcija u okviru evropskog političkog prostora. Ovo se ne odnosi samo na lobiranje unutar EU institucija. Federacija je prepoznata i po svom aktivizmu koji se ogleda u organizovanju uličnih akcija, raznih vidova kampanja i sl.

Jednom godišnje održava se i Generalna skupština Federacije na kojoj članice organizacije kroz učešće svojih delegata odlučuju o politici i strategiji djelovanja u budućnosti.

Svoj cilj i vrijednosti zaštite životne sredine i socijalne pravde Federacija nastoji promovisati i kroz organizovanje raznih seminara, kampova, političkih debata, treninga i drugih sličnih dešavanja. Ono što je najkarakterističnije za djelovanje Federacije jesu kampanje za podizanje svijesti o važnim ekološkim problemima. Jedna od posljednjih kampanja nosila je naziv "Tell me what I eat" (Reci mi što jedem) i ticala se organske i genetski modifikovane hrane.

Komunikaciju sa javnošću Federacija, između ostalog, ostvaruje putem časopisa "Ecosprinter" koji donosi novine o njenom radu, ali nudi i pregled aktuelnih ekoloških i društvenih tema.

Federacija ima veoma dobru saradnju sa zelenima u Evropskom parlamentu, kao i veoma široku mrežu nevladinih organizacija i institucija sa kojima sarađuje.

Tokom poslednjih dvije godine Federacija radi na širenju u zemlje centralne i istočne Europe. Tako je skoro nekoliko organizacija zelenih iz Srbije, Makedonije i Bugarske dobilo status punopravnog člana Federacije.

Više o organizaciji možete naći na sajtu: www.fyeg.org

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Demokratija se uči

U Podgorici je 22. juna 2008. svečanom dodjelom diploma uspješno okončan rad jedanaeste generacije Škole demokratije, koju je završilo 25 polaznika i polaznica, uglavnom aktivista nevladinih organizacija, političkih partija, novinara, službenika lokalne samouprave i republičkih ministarstava, kao i studenata univerziteta u Crnoj Gori. Polaznicima Škole obratili su se i diploma im uručili dr Radovan Radonjić, voditelj škole i Daliborka Uljarević, izvršna direktorka CGO-a.

U okviru programa, koji je trajao četiri mjeseca, polaznici i polaznice su imali priliku da čuju predavanja uglednih domaćih i stranih predavača, profesora, crnogorskog i beogradskog Univerziteta, predstavnika NVO sektora i novinara.

Škola demokratije je najstariji program Centra za građansko obrazovanje, koji se odvija uz kontinuiranu podršku fondacije Friedrich Ebert. Za jesen 2008. godine planira se dvanaesta generacija ove škole.

Balkan u budućnosti Evrope

Kako učiniti zapadni Balkan bližim Evropskoj uniji? Kako obezbijediti jaču i širu podršku procesu evropskih integracija u tim društвima? Kako učiniti ove procese jasnijim i prisutnijim u javnom životu regiona i razumljivijim i pristupačnijim građanima?

Međunarodna panel diskusija "Balkan u budućnosti Evrope" u organizaciji Evropskog fonda za Balkan, 18. juna 2008. godine, u Sarajevu, pokušala da naznači odgovore na ova pitanja.

Zanimljivo koncipirana, diskusija je otvorena nastupom Damir Imamović Tria. Dobrodošlicu je učesnicima uputio Gerrit Rauws, predsjednik upravnog odbora EFB, dok je uvodnu riječ imao

Miroslav Lajčak, visoki predstavnik EU. Moderator ove dinamične sesije bio je Nik Gowing, renomirani novinar BBC-a, a diskutanti su bili istaknuti učesnici iz regiona i iz EU, članovi Međunarodne komisije za Balkan: Giuliano Amato, član italijanskog senata, bivši italijanski premijer i ministar unutrašnjih poslova; Goran Svilanović, bivši ministar spoljnih poslova Srbije i Crne Gore i zvaničnik Pakta stabilnosti za JIE; Zlatko Lagumdzija, predsjednik Socijaldemokratske partije BiH, bivši premijer i ministar spoljnih poslova BiH; kao i mlade liderke i lideri zapadnog Balkana: Sandra Benčić, Hrvatska; Jovana Stanišljević, Srbija; Ermira

Američki studenti u Crnoj Gori

SIT Study Abroad je eksperimentalni program za studente dodiplomske studije koji se odvija u blizu 50 zemalja širom svijeta. Specifičnost ovog akademskog programa koji datira još od 1932. godine je u tome što se nastava odvija u regionu na koji se studije odnose, a sami studenti žive izvjesno vrijeme u lokalnim domaćinstvima, tako da imaju priliku da se direktno i kroz lično iskustvo upoznaju sa načinom života, problemima i izazovima sa kojima se suočava stanovništvo određene zajednice.

U okviru tog programa, od 10. – 15. juna ove godine jedna grupa studenata boravila je po prvi put u Crnoj Gori, tačnije u Perastu i Podgorici gdje se odvijao dio nastave programa "Izgradnja država i ljudska prava na južnom Balkanu" koji je vodila predavačica i akademска direktorka, "SIT Study Abroad"-a Kumjana Novakova.

U saradnji sa Centrom za građansko obrazovanje, u Podgorici su održana predavanja i prezentacije: Nejre Nune Čengić, Jelene Džankić, Milana Popovića, Tee Gorjanc Prelević, Paule Petričević, Daliborke Uljarević i Zlatka Vujović. Studentima je, takođe, bila organizovana i posjeta skupštinskom Odboru za ljudska prava i slobode gdje im je domaći bio predsjednik ovog Odbora Koča Pavlović.

Mehmeti, Makedonija i Gent Puto, Albanija.

Iako među diskutantima nije bilo učesnika iz Crne Gore, u sesiji su ipak učestvovali aktivisti crnogorskih NVO-a iz Evropskog pokreta u Crnoj Gori, Instituta Alternativa i Centra za građansko obrazovanje. Zahvaljujući energičnom Niku Gowingu u raspravu se uključio velik broj slušalaca koji su svojim pitanjima i komentarima učinili ovu diskusiju neobično interaktivnom i uzbudljivom.

Komuniciranje Evrope i sa Evropom

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je 18. juna 2008. godine, u Podgorici, predstavio projekat "Komuniciranje EU u Crnoj Gori i komuniciranje Crne Gore u EU", koji sprovodi uz podršku Foreign Office-a, a u saradnji sa Sekretarijatom za evropske integracije Vlade Crne Gore.

Projekat direktno odgovara na potrebe predstavljanja procesa evropskih integracija građanima Crne Gore na intezivniji i njima bliži način, kao i na lobiranje u EU.

Prilikom svečanog potpisivanja, govorili su: **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a, **Kevin Lyne**, ambasador Velike Britanije u Crnoj Gori i **Ana Vukadinović**, sekretarka Sekretarijata za evropske integracije (SEI).

Uljarević je naglasila da je projekat kreiran kako bi se obezbjedilo precizno i fokusirano obrazovanje o evropskim integracijama za državne službenike koji rade na ovim pitanjima, kao i trening u komunikaciji evropskih poslova u Crnoj Gori i lobiranje za dalju podršku procesu evropskih integracija u Crnoj Gori koristeći najbolje prakse iz EU.

Britanski ambasador je ukazao na izazove koje Crna Gora ima na putu ka EU. U tom kontekstu je naveo da ovakvi projekti značajno pomažu razumijevanje i komuniciranje standarda EU, a posebno kada se sprovode u saradnji civilnog sektora i države.

Vukadinović je podsjetila na potpisivanje Memoranduma o saradnji SEI i jednog broja NVO, i izrazila svoje zadovoljstvo što se ovim projektom nastavlja ono što je Memorandumom dogovorenog. Ona je najavila da će SEI uzeti aktivno učeće u realizaciji ovog projekta koji doprinosi daljem razvoju podrške procesu pristupanja EU.

Projekat "Komuniciranje Evropske unije u Crnoj Gori i komuniciranje Crne Gore u EU" traje sedam mjeseci, a podržava ga Britanska ambasada kroz fond koji određuje Foreign Office.

Monitoring primjene sporazuma o viznim olakšicama

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je predstavio projekat "Da li je zaista bitno? Vizne olakšice na prostoru zapadnog Balkana: Monitoring novih sporazuma", koji uz koordinaciju briselske NVO ECAS u regionu sprovode Evropski pokret u Albaniji, Vesta asocijacija iz BiH, Makedonski centar za međunarodnu saradnju iz Makedonije, Građanski pakt za jugoistočnu Evropu iz Srbije i CGO iz Crne Gore. Predstavljanje projekta i promocija novouspostavljene SOS linije je održano 10. juna 2008. godine, u Podgorici.

Hotline (SOS linija) je istovremeno predstavljena u Tirani, Sarajevu, Skoplju, Podgorici i Beogradu simultanim konferencijama za medije sa početkom u 12h, planira se da bude otvorena do septembra 2008.

Trenutno, niko ne zna kako se zaista sporazumi o viznim olakšicama primjenju-

ju. Hotline će doprinijeti procjeni stanja u primjeni ovih sporazuma i istražiti u kojoj mjeri oni odgovaraju na potrebe različitih kategorija građana i građanki.

Po prvi put, organizacije civilnog društva iz 5 zemalja zapadnog Balkana imaju zajedničku akciju kako bi se osigurao adekvatan uticaj sporazuma o viznim olakšicama i sprovode kampanju za punu liberalizaciju viznog režima.

Na konferenciji za medije ovom prilikom su govorile: **Marina Mugoša**, PR i koordinatorica CGO-a, **Daliborka Uljarević**,

Alumnisti

MMF-a po prvi put u Crnoj Gori

UCrnoj Gori su od 13. do 18. juna 2008. g. boravili američki alumnisti Marshall Memorial programa, koji postoji već 26 godine u okviru The German Marshall Fund-a (GMF) i omogućava novim liderima iz SAD i Evrope da istraže društva, institucije i ljudе sa druge strane Atlantika.

Prije nekoliko godina program je postao dostupan i zemljama zapadnog Balkana, a po prvi put su njihovi alumnisti posjetili Crnu Goru. Program je realizovao Centar za građansko obrazovanje, čija je izvršna direktorka **Daliborka Uljarević** i jedina alumnistkinja iz Crne Gore u okviru evropskog programa MMF-a.

Tom prilikom, alumnisti iz SAD i koordinator GMF kancelarije iz Pariza su se upoznali sa brojnim prirodnim potencijalima Crne Gore, turističkim i kulturnim kapacitetima, kao i socijalnim ambijentom i političkom situacijom. U okviru posjete, imali su i sastanke sa predstavnicima civilnog društva, privrednih subjekata, institucija i političkih partija, a primio ih je i predsjednik Crne Gore **Filip Vučanović**.

izvršna direktorka CGO-a i **Dijana Kažić**, aktivistkinja CGO-a. One su pojasnile da je svrha uvođenja ovog servisa dvostruka. Prvo, ljudi će imati priliku da se informišu o svojim pravima u vezi sa sporazumom o viznim olakšicama. Zatim, njime se daje prilika građanima da se i njihov glas čuje kroz dijeljenje dobrog ili lošeg iskustva apliciranja za vizu. Naglašeno je da se očekuju informacije koje će pružiti jasniju sliku da li su sporazumi o viznim olakšicama funkcionalni i da li ih konzularna predstavnštva primjenjuju onako kako bi to trebalo da čine.

Brojevi hotline servisa su: 081 665 327 i 067 289 336. Otvoren je svakog radnog dana od 10 do 14 časova. Takođe, poseban dio CGO web sajta www.cgo-cce.org je posvećen ovom pitanju, a dodatne informacije se mogu naći i na zajedničkom projektom sajtu www.needvisa.net

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

NEWTON INTERNATIONAL FELLOWSHIPS

A new multi-million pound initiative to fund research collaborations and improve links between UK and overseas researchers was launched by the Science Minister Ian Pearson on 4 June. The Newton International Fellowships will be overseen by the British Academy, the Royal Academy of Engineering and the Royal Society and aim to attract the most promising postdoctoral researchers working overseas in the fields of humanities, engineering, natural and social sciences.

The Fellowships will offer researchers funding to work for two years with a UK research institution, thus establishing long term international collaborations. The funding will be distributed in the form of 50 research fellowships, awarded annually, each providing support of up to 100,000 GBP for a two year placement.

Robin Jackson, the British Academy's Chief Executive and Secretary said:

"The Academy has for many years supported international collaboration and academic exchange across the humanities and social sciences. The Newton International Fellowships will introduce a new dimension, enabling us to offer highly attractive awards to the best overseas postdoctoral researchers, which will strengthen international scholarly links."

More details will be available from the Newton International Fellowships website: <http://www.newtonfellowships.org/> The closing date for the first round is 4th August 2008. There will be a second round in autumn 2008. There will then be an annual round from spring 2010. Deadlines to be confirmed.

Newton International Fellowships

6–9 Carlton House Terrace
London SW1Y 5AG

tel: +44 (0)20 7451 2598

fax: +44 (0)20 7451 2543

info@newtonfellowships.org

The British Academy

10 Carlton House
London SW1Y 5AH

Tel: 020 7969 5200

Fax: 020 7969 5300

Web: www.britac.ac.uk

ECML, GRAZ, AUSTRIA

Scholarship / Financial aid: allowance of approximately 686 Euros per month

Date: 6 months – January–June 2009

Deadline: 30 September 2008

Open to: recent graduates

The ECML offers traineeships for recent graduates with an excellent command of at least English and/or French.

Traineeships last 6 months (January to June or July to December) and candidates must apply for one of the three areas of the Centre's work: its programme activities, its information and documentation services or its website. The Centre also offers traineeships in its administration once a year from

September to February.

The trainees selected receive a formal letter of acceptance from the ECML informing them of the duration and the conditions of the traineeship. For nationalities requiring a visa to enter Austria this letter should also be sufficient to meet these requirements. If any problems do occur with the issuing of a visa the ECML can intervene on behalf of the trainee directly with the respective Austrian Embassy.

As of 1 January 2006 trainees coming from outside the countries of the European Union will need to apply for a residence permit (Aufenthaltsbewilligung) at the respective Austrian embassy. If a trainee is planning to stay longer than 6 months (ie beyond the duration of the ECML traineeship) the permit can only be obtained through the Styrian Government upon arrival in Graz. In both cases the residence purpose corresponds to a special case of employment which is exempt from the law on employment of foreigners (para 62 NAG in connection with para 1 (2) lit c AuslBG). The ECML will assist you in the application procedure.

After arrival and taking up residence in Graz it is necessary to 'declare' the length of stay in Austria with the local police station. This is done by completing a 'Meldezettel' – which trainees will receive from the Centre and which should also be signed by the warden of the residence where they are staying.

Michael Armstrong

Administrator

E-mail: michael.armstrong@ecml.at

Allowance

Trainees receive an allowance from the Centre of approximately 686 Euros per month. A contribution of a maximum of 230 Euros is made towards travel costs from the trainee's home country to and from Graz.

**EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.
Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.**

**EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.
Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,**

Neđeljko Rudović, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

**Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović
Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cgo-cce.org
EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org**